

KNJIGA O ČUDESIMA SV. FRANJE ASIŠKOGA

Započinju čudesa blaženoga Franje

1. poglavlje

Čudesan je bio osnutak njegova Reda

1. Odlučili smo da u prvom dijelu svog izvještaja, u kojem smo naumili opisati čudesa svetoga našeg Oca Franje, prije svega prikažemo ono veličanstveno čudo kojim je svijet upozoren, probuđen i prestrašen. To je bilo nastajanje Reda, neplodna plodnost, rađanje višestruka pokoljenja. On je razmišljao o starom svijetu, koji je bio prljav i šugav od poroka, o Redovima koji su omlitavili u nasljedovanju apostola i o šutnji svetih znanosti usred noći grijeha. Kad, gle, najednom je na zemlji nastupio novi čovjek i ubrzo se pojavila nova vojska. Narodi su stajali zadivljeni pred znakovima apostolske obnove. Daskora je na svjetlo iznesena nekoć pokopana savršenost prvobitne Crkve. Svijet je dotada čitao o njezinim velikim djelima, ali nije opažao takvih primjera. Zašto se, dakle, oni prvi ne bi nazvali posljednjima, kad su se već čudesna srca otaca okrenula prema sinovima i srca sinova prema očevima? Zar se smije mimoići tako divno i slavno poslanje dvaju Redova¹ kao i pretkazivanja nečega velikog što se imalo u skoroj budućnosti dogoditi? Od apostolskih se vremena nije nikada pojavio tako značajan, tako čudesan poziv svijetu.

Treba se nadalje diviti neplodnoj plodnosti. Ovaj neplodni i sušni, siromašni Red, velim, daleko je od svake svjetovne vlage. Doista je neplodan, jer niti žanje niti sakuplja u žitnice, a na putu Gospodnjem ne nosi punu kesu. Ipak je ovaj svetac protiv nade vjerovao u nadu i da ima postati baštinikom svijeta. Nije imao na pameti svoje već obamrlo tijelo, a ni neplodno krilo Sarino tako da je božanska snaga po njoj rodila hebrejski narod. Ovim Redom ne upravljaju puni podrumi, prepuna spremišta, ni prostrani posjedi, nego ga na čudesan način na svijetu hrani ono isto siromaštvo koje ga čini dostojnim neba. O, ono Božje što je slabo, a što je jače od onoga ljudskoga, što našem križu dodjeljuje slavu, a siromaštvu obilje!

Napokon vidimo kako se taj vinograd u vrlo kratkom vremenu rasprostro, kako je od mora do mora proširio svoje mladice i lozje. Odasvud se sletješe narodi, dođoše čete i najednom se u izgradnji ovoga divnog hrama povezaše kao živo kamenje. No, ne vidimo samo to da se Red sinovima u tako kratkom vremenu namnožio, nego se on i proslavio. Poznato nam je da su već mnogi od onih što ih je on rodio stekli mučeničku palmu,² a mnoge od njih koji su zapisani u imenik svetaca štujemo zbog njihove savršene svetosti.³ A sada treba da progovorimo o glavi svijetu ovih, njemu svraćamo svoju pažnju.

2. poglavlje

Čudo stigmatizacije i kako mu se ukazao Seraf

2. Novi je čovjek Franjo zasjao novim i zapanjujućim čudom, kad se pokazao urešenim posebnom povlasticom, koja prošlim stoljećima nije dana; bio je naime odlikovan svetim ranama i u ovom samrtnome tijelu suobličen tijelu Propetoga. Štogod o tome ljudski jezik rekne, bit će manje od zaslužene hvale. Ovdje ne treba pitati razum, jer je to nešto jedinstveno. Cjelokupno, kako javno tako privatno,

nastojanje čovjeka Božjega bilo je usmjereno prema Gospodinovu križu. Od prvog početka, otkao je počeo viteški služiti Propetome, na njemu su zasjala različita otajstva križa. - Kad je naime u početku svoga obraćenja odlučio napustiti draži ovoga života, s križa mu je, dok je molio, progovorio Krist, a iz usta njegova lika čuo se glas: "Franjo, pođi, popravi moju kuću koja se sva, kako vidiš, ruši." Od tada je u njegovo srce duboko poput žiga bilo utisnuto sjećanje na Gospodinovu muku. I zbog duboka preokreta, što ga je doživio u sebi, počela mu se duša rastapati, jer je progovorio Ljubljani. - Nije li se on u sam križ zatvorio kad je uzeo pokornički habit koji je imao oblik križa? Premda je ovaj habit većma odgovarao njegovoj nakani s obzirom na revnovanje za siromaštvo, ipak je svetac u njemu više svjedočio za otajstvo križa, jer kako je njegov duh iznutra obukao propetoga Gospodina, tako je trebalo da i njegovo tijelo izvana obuče križ Kristov. Ovim je znakom Bog nadvladavao opake snage u zraku; u njemu treba da i njegova vojska vojuje za Boga.

3. Nije li brat Silvestar, jedan između prve braće, čovjek u svakom pogledu savršene stege, vidio kako iz Franjinih usta izlazi zlatan križ koji je svojim raširenim rukama na čudesan način cijelom svijetu utisnuo svoj pečat? - Zapisano je i vjerodostojnim izviješćem potvrđeno, kako je Monaldo, onaj brat koji bijaše glasovit po životu, ponašanju i strogosti, kad je blaženi Antun propovijedao o natpisu na križu, tjelesnim očima vidio blaženoga Franju raspeta. - Zar prvi sinovi nisu imali običaj i kao neku pobožnu odredbu da znaku križa svagdje, gdje god bi to opazili, iskažu počast dužna poštovanja? - Više nego ostale znakove volio je znak tau (T). Njime je označivao pisma što ih je odašiljao i posvuda je njime oslikao zidove ćelija. - I čovjek Božji Pacifik, onaj promatrač nebeskih viđenja, tjelesnim je očima vidio veliko slovo tau na čelu blaženoga oca, a bilo je raznobojna izgleda i odsijevalo je svjetlošću poput zlata. - Kako, dakle, to zavređuje da se vjeruje i na temelju osvjedočenja ljudskog razuma i katoličkog prihvaćanja da onaj koji je bio obdaren tako neobičnom ljubavlju prema križu, po neobičnom čašćenju križa bude proslavljen! Zato o njemu ništa nije istinitije nego ono što se propovijeda o njegovim ranama zadobivenim po križu.

4. Kako se ukazao Seraf. - Ukazanje se zbilo na ovaj način:⁴ Dvije godine prije nego što je svoj duh povratio nebu, u samotištu, zvanom Alverna koje se nalazi u Toskani, gdje je svaki čas u pobožnim kontemplativnim zanosima uranjao u nebesku slavu, vidio je u viđenju Serafa na križu koji je imao šest krila i lebdio iznad njega, a noge i ruke su mu bile prikovane na križ. Dva su krila bila uzdignuta povrh glave, dva su bila raširena za let, a dva su prekrivala cijelo tijelo. Kad je to vidio, veoma se prenerazio. Dok sebi nije znao protumačiti što znači ovo viđenje, srce mu je ispunila bolna radost. Radovao se milosnu pogledu kojim ga je Seraf promatrao, a to što je bio propet na križu ispunjalo ga je grozom. Brižno je u srcu razmišljao što bi ova objava mogla značiti. A da bi nekako shvatio njezin smisao, duh mu je postao tjeskoban. Dok je bio kao izvan sebe i razum mu se izgubio u traganju, iznenada mu je na tijelu očitovan smisao.

Najednom su mu se na rukama i na nogama počeli pokazivati znakovi čavala kao što je malo prije povrh sebe vidio u zraku Raspetoga. Njegove ruke i noge su se pokazivale kao probodne čavlima u sredini. Glavice čavala su se pokazale na unutrašnjoj strani ruku i na gornjem dijelu nogu, a na suprotnoj strani su bili njihovi šiljci. Glavice su čavala na rukama i nogama bile okrugle i crne, a šiljci su im bili poduži i savijeni. Bili su iznad površine ostaloga tijela izbočeni. Desni bok izgledao je kao kopljem proboden i vidjela se crvena brazgotina, a kad je ona češće prokrvarila, sveta bi krv natopila tuniku i gaće.

I čovjek Božji Rufin koji je posjedovao anđeosku čistoću, kad je jednom sinovskom nježnošću brisao svetoga oca, omaknula mu se ruka te je onu ranu osjetljivo dotaknuo. Od njegova je doticaja svetac Božji osjetio priličnu bol. Odmaknuo je od sebe ruku i zaviknuo da mu Bog oprost.

5. Napokon je nakon dvije godine sretnim svršetkom zamijenio dolinu bijede s blaženom domovinom. Kad je do ljudskih ušiju stigla vijest o ovom uzbudljivom događaju, sjatio se mnogobrojni narod koji je hvalio i slavio ime Gospodnje. Hrpimice je nagnuo cijeli grad Asiz, a pohitila je i cijela ona krajina sa željom da vidi taj prizor što ga je Bog u najnovije vrijeme pripremio na ovome svijetu. Novina čuda je naricanje preokrenula u klicanje, a tjelesno gledanje je preobrnila u divljenje i zanos. Gledali su blaženo tijelo urešeno Kristovim ranama: na rukama i nogama su vidjeli ne samo proboje čavala, nego same čavle čudesno načinjene božanskom moći; bili su načinjeni iz samoga tijela. Ako ih se s koje strane pritiskalo, odmah su se na protivnoj strani kao krute žile izbočili. Gledali su i njegov bok crven od krvi.

To smo vidjeli mi koji ovo govorimo. Rukama smo doticali što rukama opisujemo; plačnim smo očima ovlažili, što usnama priznajemo, pošto smo se doticali onoga svetog tijela. Na što smo se jednom zakleli, o tome u svako doba svjedočimo. Dok je svetac živio, s nama je to vidjelo više braće, a prigodom smrti ih je počastilo više od pedeset s bezbrojnim svjetovnjacima. Nikakvoj sumnji nema mjesta, neka nitko ovaj dar vječne dobrote ne smatra nevjerojatnim! O kad bi mnogi udovi onom serafskom ljubavlju prionuli uz Krista - glavu, da bi i u borbi postali dostojni slična oružja i da bi u kraljevstvu bili uzdignuti do slična stupnja! - Tko bi pri zdravoj pameti mogao tvrditi da ovo ne pridonosi ništa slavi Kristovoj? Ali i kazna, dodijeljena onima koji ne povjerovaše, neka bude dovoljna nepobožnima, a one pobožne neka još više učvrsti.

6. U Potenzi, gradu kraljevine Apulije, bio je neki klerik imenom Rogerije, ugledan čovjek i kanonik velike crkve. Njega je mučila dugotrajna bolest. Jednog je dana ušao u crkvu pa se pomolio za zdravlje. Tu je bila slika blaženoga Franje koja je prikazivala njegove slavne rane. On je stao pred sliku da svom pobožnošću ponizno moli. Oči je upro u svećeve rane, amisli su mu se dale na isprazne stvari. Naporom razuma nije otjerao žalac sumnje koja mu se potkrala. S njim se poigrao stari neprijatelj. Razdvojenim je srcem počeo u sebi govoriti: "Da li je to istina da je taj svetac bio odlikovan takvim čudom, ili je to samo ishitrena pobožna varka njegovih? Bila je to možda prijevara a braća su ishitrila varku. To bi premašilo ljudsku spoznaju i protivilo bi se sudu razuma." - O, ljudske li ludosti! Luđače, to više si morao štovati ono božansko što si manje bio sposoban da to shvatiš. Morao si znati, ako si bio pri pameti, da je Bogu najlakše uvijek obnavljati svijet novim čudesima i uvijek u nama djelovati na svoju slavu, što u drugima nije učinio. - Ukratko, njemu koji je grešno mislio Bog je zadao nemilu ranu da bi iz onoga što trpi naučio da ne huli. Najednom bi udaren u dlan lijeve ruke, jer bijaše ljevak; čuo je zvuk kao kad strelica izleti iz luka. I odmah je osupnut kako zbog zadobivene rane tako zbog zvuka, s ruke svukao rukavicu, jer je na rukama imao rukavice. Premda prije na dlanu nije bilo nikakve ozljede, usred dlana je opazio povredu kao od uboda strelice. Iz nje je izlazila tolika snaga žestine te mu se činilo da će sav izgorjeti. O čuda! Na rukavici se nije pokazivao nikakav trag da bi sakrivenoj rani srca sakrivena rana na ruci odgovarala kao kazna.

7. Od tada je kroz dva dana vikao i zapomagao, jer ga je na to silila strahovita bol. Svakom je objašnjavao tajnu nevjerna srca. Izjavljivao je da vjeruje kako je sveti Franjo zaista imao svete rane i očitovao pod zakletvom kako su mu iščezle sve

umišljene sumnje. Ponizno je molio sveca Božjega da mu po svojim svetim ranama pritekne u pomoć, a mnoge je molitve poupirao žrtvom obilnih suza. Zaista nešto divno! Pošto je odbacio nevjeru, ozdravio mu je duh, a onda je uslijedilo ozdravljenje tijela. Sva se bol stišala, ohladila se žestina, povreda nije ostavila nikakva traga. Čovjek posta ponizan pred Bogom, odan svecu i doživotnim je prijateljstvom bio privržen Redu braće. Ovo tako blistavo čudo potvrđeno je zakletvama, a najviše ga je utvrdio mjesni biskup. Neka bude blagoslovljena čudesna snaga Božja, koja je u gradu Potenzi očitovala velike stvari!

8. Plemenite rimske gospođe, bilo da su udovice bilo da su još u braku, a napose one kojima bogatstvo omogućuje da drže povlasticu velikodušnosti i kojima je Krist ulio svoju ljubav, u svojim kućama imaju sobice ili neki kutić prikladan za molitvu. Tu imaju kakvu svetu sliku i lik onoga sveca kojega napose štiju. Tako je neka gospođa, koja bijaše plemenita i po neporočnosti života i po ugledu svojih roditelja, izabrala svetog Franju za svog zaštitinika. Njegovu je sliku imala u odijeljenoj sobici, gdje se Ocu molila u skrovitosti. Jednoga dana kad je pobožno prionula uz molitvu i kad je najpažljivije očima tražila svete znakove, a jer ih nije mogla otkriti, s bolom se počela silno čuditi. No, kakvo čudo, ako na slici ne bijaše onoga dana što je slikar propustio načiniti. Žena je to u svom srcu nosila više dana a da nikome nije kazala. Opetovano je promatrala sliku i uvijek se žalostila. I gle, najednom se jednoga dana na rukama pokazale oni čudesni znaci, kao što ih se običaje stavljati na ostale slike. Božanska je moć nadomjestila ono što je ljudska umjetnost zanemarila.

9. Žena je uzdrhtala i silno se uzбудila. Odmah k sebi pozove kćer, koja je majku nasljeđovala u svetom načinu života, te joj rekne što se dogodilo. Pomno ju je ispitala da li je do tada viđala sliku bez rana. Djevojka je sa zakletvom potvrdila da je slika nekoć bilabez rana, a sada se na njoj opažaju rane. No, jer ljudski duh samoga sebe često tjera da padne i u sumnju dovodi istinu, ponovno se u ženino srce uvukla štetna sumnja, da slika nije možda već od početka imala znakove. I Božja je moć, da se prvo čudo ne bi omalovažilo, pridodala i drugo. Odmah je naime zatim nestalo onih znakova, slika je ostala lišena one odlike da bi slijedeće čudo bilo dokazom za prijašnje. Vidio sam ovu udatu ženu bogatu krepostima; vidio sam, priznajem, pod svjetovnim odijelom dušu posvećenu Kristu Gospodinu.

10. Ljudski razum se već tamo od samoga rođenja zapliće u osjećajnost i grubu maštu te je gdjekada prolaznim predodžbama prisiljen dovoditi u sumnju sve ono što treba vjerovati. Zbog toga ne vjerujemo teško samo u čudesna svetačka djela, nego u stvarima spasenja i sama vjera trpi od mnogih smetnja. - Neki mali brat, po službi propovjednik i čovjek čestita života, bijaše čvrsto uvjeren s obzirom na svete rane. Dok je išao ili uobičajenim putem ili se nečim izvanrednim zanosio, počela bi ga uznemirivati sumnja s obzirom na svečevo čudo. U njegovu duhu bi se pojavila borba; razum je zastupao istinu, a mašta je uvijek tvrdila protivno. Razum je potpomognut mnogim pomagalima, čvrsto stajao na tome da je onako kao što se govori, a kad bi ostala pomagala postala nedovoljna, oslonio bi se na istinu koju vjeruje Crkva. Nasuprot tome su se urotile tamne noći osjećaja protiv čuda za koje se činilo da je u suprotnosti s cijelom prirodom i da je u prijašnjim stoljećima bilo nečuveno. Jedne večeri, izmoren ovom borbom, unišao je u sobu, a sa sobom je unio slabi razum i još više ukočenu drskost mašte. Dok je spavao, ukazao mu se sveti Franjo s blatnim nogama. Bio je ponizno strog i strpljivo srdit. I upitao ga je: "Kakva se to u tebi vodi borba? Kakva je to prljavština sumnji? Pogledaj moje ruke i moje noge!" I kad je taj vidio probodene ruke, na blatnim nogama rana nije vidio. Franjo mu je rekao:

"Ukloni blato s mojih nogu i pogledaj mjesta čavala!" Kad je ovaj prihvatio svečeve noge, činilo mu se da je uklonio blato i rukama je doticao mjesta čavala. Kad se brat probudio, odmah se rasplakao i tako je na neki način prijašnje prljave osjećaje oprao javnim priznanjem.

11. Da se ne bi mislilo kako one svete rane nepobjedivoga vojnika Kristova nisu imale neku naročitu snagu, osim što su bile znak posebna odlikovanja i povlastica najveće ljubavi, čemu se cijeli svijet ne prestaje diviti, može se shvatiti po još očitijoj neobičnosti jednoga čuda koje se dogodilo u Španjolskoj, u kastiljskom kraljevstvu, kolika su snaga Božjega oružja bili oni sveti znakovi. Bijahu naime dva čovjeka koji su se dugo međusobno u vrlo neprijateljskim natezanjima parbili. Njihov se bijes ničim nije mogao umiriti, nije moglo doći ni do kakva trajna stišavanja njihove srdžbe zbog nepravdi. Ni na čas se nije mogao pružiti lijek uvriježenu bolu, nego samo ako bi jedan rukom drugoga najokrutnijom smrću bio maknut. Stoga su jedan drugomu, oboružani, s mnogima postavljali zasjede, jer se zločin ne bi mogao izvesti javno. Dogodilo se jedne večeri, kad je već bio dubok sumrak. Neki je čovjek čestita života i hvalevrijedna glasa prolazio onim putem na kojem je sakrivena čekala zasjeda jednoga od njih da ubije onoga drugoga. Kad je ovaj, kao što je običavao, nakon povečerja pošao u crkvu braće da se pomoli, jer je svom ljubavljui bio odan blaženom Franji, ustadoše sinovi tame na sina svjetla, za koga su držali da je onaj dušmanin kojega već dugo traže da ga ubiju. Sa svih strana su ga na smrt izranili i polumrtva ga ostavili. A na kraju mu je okrutni neprijatelj duboko kroz grlo zarinuo mač, a jer ga nije mogao izvući, ostavio ga je.

12. Sa svih strana pohrliše susjedi i zapomaganjem koje se čulo do neba oplakivahu smrt nedužnoga. A jer je u čovjeku još bio duh života, prihvaćen je liječnički savjet da se nož iz grla ne izvlači. Možda su tako postupali poradi ispovijedi da bi se mogao barem kakvim znakom ispovjediti. Zato su liječnici cijelu noć sve do jutarnjih sati ispirali rane i šivali ih. A jer su ubodi bilo mnogobrojni i duboki, od liječenja su odustali, jer ništa nije koristilo. Naokolo kreveta su zajedno s liječnicima stajala mala braća. Ispunjena velikim bolom, očekivahu prijateljev svršetak. Kadli zazvoni zvono koje je braću pozivalo na Jutarnju. Kad je žena ranjenoga čovjeka čula zvono, naričući je prišla krevetu i rekla: "Gospodaru moj, ustani brzo, pođi na Jutarnju, jer te poziva tvoje zvono!" I odmah je onaj, koga se smatralo mrtvim, podvostručio disanje, nastojao je da nekako pentrajući istisne piskutljive riječi. Uspravio je ruku i usmjerio prema maču. Činilo se kao da nekom daje znak da ga izvuče. I gle čuda! Mač je odmah na očigled svima izletio sve do kućnih vrata kao da je bačen rukom vrlo jaka čovjeka. Čovjek je ustao zadobivši potpuno zdravlje. Kao da je ustao iza sna ispričovijedao je čudesna djela Gospodnja.

13. Toliko su se srca sviju zapanjila te su bili kao izbezumljeni. Smatrali su da je ono što se dogodilo bila utvara mašte. Na to je onaj, koji je ozdravio, rekao: "Nemojte se bojati, nemojte vjerovati da je bila tlapnja ono što ste vidjeli! Sveti je Franjo, kojega sam uvijek štovao, maločas odavde otišao. On me je posve izliječio od sviju uboda. One je svoje presvete rane postavio na svaki pojedini moj ubod. Njihovom ljekovitom snagom ublažio mi je sve rane. Doticaj s njima na čudesan ih je način, kao što vidite, iscijelio. Kad ste u mojim grudima čuli pojačano krkoljenje, tada je izgledalo kao da će sveti otac, pošto je ostale rane nježno liječio, ostavivši mač u grlu, otići. Njemu sam nemoćnom rukom pokazao da ne mogu govoriti, zamolio sam ga da mi izvuče mač, koji je na poseban način predstavljao smrtonosnu opasnost. Odmah ga je zgrabio, kao što ste svi vidjeli, i snažnom rukom bacio. Kao što je prije toga svetim ranama pomilovao i blago dotaknuo ranjeno grlo, tako me je savršeno

izliječio da su sada ranjena mjesta tijela jednaka onima koja su uvijek bila netaknuta." Tko se svemu ovome ne bi čudio? Tko još može misliti da je ono što se o ranama pripovijeda nešto drugo, a da sve to nije božanskoga podrijetla?

3. poglavlje

Vlast što ju je imao nad neosjetnim stvorovima, napose nad vatrom

14. U vrijeme kad je čovjek Božji bolovao na očima, da mu se omogući liječenje, u prebivalište je pozvan liječnik. Taj je došao...⁵

15. kad je blaženi Franjo jednom zgodom htio poći u neko samotište da se ondje slobodnije prepusti kontemplaciji...⁶

16. U Galijanu, napućenom i znamenitom gradu, u biskupiji sulmonskoj, živjela je neka žena imenom Marija koja se, pošto je išla vrletnim putovima ovoga svijeta, obratila Bogu i potpuno se predala službi svetoga Franje. Kad je jednoga dana otišla u neku goru, osuđenu na posvemašnju sušu, da nasiječe javorova granja, zaboravila je sa sobom ponijeti vode. Budući da je žega silno pripekla, počela je skapavati od užasne žeđi. Kad već nije mogla ništa raditi, ležeći kao mrtva na zemlji, počela je u duši zazivati svoga zaštitinika svetoga Franju. I gle, dođe sveti Franjo, pozva je njezinim imenom i reče: "Ustani i napij se vode što je Bog poklanja tebi i mnogim drugima!" Na ove je riječi žena počela zijevati i, nadvladana snom, zaspala. Još jednom bi pozvana, ali je, jako pospana, ponovno legla na zemlju. Na treći poziv, ojačana svečevim nalogom, ustade. Prihvatila je paprat koja se nalazila pokraj nje, i iščupala je. Kad je opazila da joj je korijen sav mokar, poela je prstom i komadićem drveta naokolo kopati. Rupa se začas napunila vodom, malena kapljica postade izvorom. Žena se napila i, utaživši žeđ, umila je oči, kojima ništa nije mogla jasno vidjeti, jer su joj se od duga bolovanja zamaglile. Razbistriše joj se oči i nesta s njih svake staračke zamagljenosti kao da su prožete novim svjetlom. Žena se požuri kući i svakom je pripovijedala o divnom čudu na slavu svetoga Franje. Glas se o čudu raširio te je i u drugim krajevima dospio do ušiju sviju. Sa svih strana pohitješe mnogi koji su bili pritisnuti različitim bolestima i, pošto bi se za spas duše ispovijedili, ondje bi bili oslobođeni od svojih prijestupa. Slijepima se povraćao vid, natečenost od vodene bolesti je iščezavala, hromi su nanovo prohodali i različitim drugim bolesnicima se tu nađoše različite ljekarije. Do dana današnjega ondje postoji izvor koji se može vidjeti. Na čast svetome Franji je ondje podignuta kapela.

17. U ono vrijeme kad je Franjo pritisnut vrlo teškom bolešću bolovao u samotištu Svetog Urbana te umornim ustima zatražio vina, odgovoriše mu da nema vina koje bi mu pružili. Zamolio je da mu donesu vode. Kad je donesoše, blagoslovio ju je znakom križa i elemenat se u tren oka prometnuo u nešto sasvim drugo. Izgubio je vlastiti okus i preuzeo posve drugi. Ono što bijaše čista voda postade najboljim vinom, i što nije moglo siromaštvo, pružila je svetost. Kad je čovjek Božji od toga okusio, tako je lako ozdravio da je ona čudesna pretvorba bila uzrokom čudesna ozdravljenja, a čudesno ozravljenje postade svjedokom čudesne pretvorbe.

18. U Rijetskoj krajini je zavladała teška pošast, koja je nemilice kosila sva goveda te je jedva preostala gdjekoja krava. Nekom bogobožnom čovjeku je u noćnom viđenju dan naputak, da brzo ode u samotište braće pa da uzme vodu u kojoj je blaženi Franjo, koji je u to vrijeme ondje boravio, oprao noge ili ruke, pa neka njome poškropi sve krave. Kad je taj čovjek sutra ujutro ustao, veoma zabrinut za vlastito dobro, otišao je u prebivalište pa je uz pomoć braće kradomice uzeo te vode, a

da svetac toga nije znao. Njome je prema danoj uputi poškropio sve krave. Onoga je časa, Bogu hvala, prestala ona smrtonosna pošast i u onom se kraju nije više pojavljivala.

19. U različitim je krajevima mnogobrojni narod iz gorljive pobožnosti prema svetom Franji češće mu donosio kruh i druge jestvine da ih blagoslovi. Pošto se to dugo vremena po Božjem daru čuvalo od kvarenja, bolesna bi tjelesa ozdravljala kad bi od toga bolesnici kušali. - A dokazano je da se pomoću toga rastjeruju gromovi i tuča. - Nadalje, iskustvo nekih svjedoči kako su pojas kojim se pasao i komadići njegove odjeće odgonili bolesti, utišavali vrućicu i kako se povraćalo dugo željeno zdravlje. - Kad je na Božić slavio uspomenu na Betlehemske Djeteta i kad je obnavljao otajstvene događaje u vezi s Djetetom Isusom, među mnogim čudesnim djelima što ih je Bog ondje očitovao, sijeno odneseno iz onih jasala mnogima je poslužilo kao lijek za ozdravljenje, a osobito ženama u slučaju teška porođaja i svim životinjama koje su bile zahvaćene kakvom pošasti. - Pošto smo najprije ovo iznijeli o neživim stvorovima, iznijet ćemo nešto malo i o pokoravanju živih stvorova.

4. poglavlje

Vlast što ju je imao nad živim stvorovima

20. I sami su se stvorovi trsili da svetom Franji uzvrate ljubav i da pokažu zahvalnost za njegova dobročinstva. Jednom zgodom, kad je prolazio Spoletskom dolinom, zaustavio se u jednom prebivalištu nedaleko od Bevanija. Ondje se sletjelo vrlo veliko mnoštvo rajrazličitijih ptica. Kad ih je svetac Božji opazio, iz posebne ljubavi prema Stvoritelju kojom je ljubio sve stvorove, žurno je otišao do onoga mjesta te ih je kao razumne na uobičajeni način pozdravio. A kad se ptice nisu digle, došao im je posve blizu i između njih je tamo-amo prolazio. Svojom tunikom je doticao njihove glave i tijela. Kad se međutim napunio radošću i divljenjem, pažljivo ih je pozvao da poslušaju riječ Božju rekavši: "Sestre moje ptice, mnogo morate hvaliti svoga Stvoritelja i ljubiti ga uvijek. On vas je zaodjenuo perjem i dao vam krila za let. Među ostalim stvorovima vas je učinio slobodnima i poklonio vam čisti zrak. Niti sijete niti žanjete, on vas upravlja a da se ni za što ne morate brinuti." Na ove riječi su se ptičice na svoj način mnogo obradovale. Počele su protezati vratove, širiti krila, otvarati kljunove i pažljivo su ga promatrale. Nisu se s mjesta udaljile, dok ih nije prekrizio, dok im nije dopustio i dao im blagoslov. Kad se povratio k braći, okrivljivao se s nemara što do onda nije propovijedao i pticama. Tako je od toga dana brižljivo poticao ptice i zvijeri, štoviše, i nežive stvorove da hvale i ljube Stvoritelja.

21. Jednom je došao u gradić, koji se zove Alviano, da propovijeda. Kad se narod sabrao i ušutio, zbog lastavica, koje su se na onome mjestu mnogo gnijezdile i cvrkutanjem pravile buku, uopće ga se nije moglo čuti. Dok su svi slušali, progovorio im je i rekao: "Sestre moje lastavice, već je vrijeme da i ja progovorim, jer ste vi do sada dosta govorile! Poslušajte riječ Božju u šutnji dok se ne dovrši riječ Gospodnja." I one su, kao da su razumne, ušutjele i nisu se micale s mjesta dok propovijed nije bila dovršena. Svi koji su to vidjeli zadivili su se i veličali su Boga.

22. U gradu Parmi je lastavica nekog studenta svojim bezobzirnim cvrkutanjem tako uznemirivala da nije mogao opstati na mjestu koje mu je bilo potrebno za razmišljanje. U malom uzbuđenju je rekao: "Ova je lastavica između onih koja, kako se čita, svetom Franji nije omogućila da onomadne propovijeda dok joj nije naredio da ušuti." Okrenuo se zatim lastavici i rekao: "U ime svetoga Franje zapovijedam ti da

mi omogućiš da te uhvatim!" Bez oklijevanja mu je doletjela u ruke. Studet se zadivio te joj je povratio prvotnu slobodu, ali njezina cvrkutanja više nije čuo.

23. Blaženi se Franjo Rijetskim jezerom vozio u samotište kod Greccia...⁷

24. Drugom prilikom se čamcem vozio po istom jezeru. Kad je stigao u pristanište, pokloniše mu veliku živu ribu. Po svom običaju nazvao ju je sestrom i stavio pokraj čamca. Riba se pred svecem u vodi igrala, a njemu je to bilo veoma drago te je hvalio Gospodina. Međutim, riba nije s toga mjesta otišla dok joj svetac nije naložio.

25. Kad je blaženi Franjo, izbjegavajući po običaju poglede i razgovore s ljudima, boravio u jednom samotištu...⁸

26. Neki velikaš iz Sijenske grofovije blaženom Franji, koji bijaše bolestan, posla fazana...⁹

27. Pokraj ćelijice čovjeka Božjega u Porcijunkuli, cvrčak je prebivao na smokvi...¹⁰

28. U jednoj zemljanoj posudi, iz koje je sveti čovjek pio, dok je boravio u siromašnom prebivalištu, nakon njegova odlaska pčele divnom vještinom načiniše medeno saće te su tako na čudesan način upozorile na božansku kontemplaciju u kojoj je ondje uživao.

29. U Grecciu svetom Franji bijaše darovan živ i zdrav zečić. Kad ga pustiše na slobodu te je mogao otrčati kamo hoće, na svečev poziv bi brzo dotrčao u njegovo krilo. Svetac ga je ljubazno uzeo i blago upozorio neka ne dopusti da ga ponovno ulove. Kad ga je blagoslovio, naredio mu je da se vrati u šumu.

30. Nešto slično se dogodilo s jednim kunićem, životinjom koja se teško pripitomljuje, kad je sveti čovjek boravio na otoku Perudiškoga jezera.

31. Kad je čovjek Božji jednom zgodom putovao iz Siene u Spoletsku dolinu, prispio je na neko polje na kojem je paslo maleno stado ovaca. Kad ih je po svom običaju pozdravio, sve pritrčашe k njemu. Uzdizanjem glava i mnogim blejanjem mu odzdravljale. Njegov je zamjenik pažljivim promatranjem opazio što su ovce učinile pa je, slijedeći ga polaganije s ostalom subraćom, ostalima rekao: "Jeste li vidjeli kako su se ovce ponijele prema svetom ocu? Uistinu, reče, velik je ovaj koga i životinje poštuju kao oca. Premda nemaju razuma, ipak prepozanju prijatelja svoga Stvoritelja."

32. Ševe, ptice što vole podnevno svjetlo, a zaziru od tamna sumraka, one su večeri, kada je sveti Franjo sa svijeta prešao Kristu, pošto se već spustio suton skore noći, doletjele na kućni krov, a zatim su dugo kružile u zraku cvrkutajući. Ne znamo da li su svojim načinom pjevanja izražavale radost ili žalost. Plačljivo su klicale i kličući plakale, bilo da su oplakivale osiromašenje sinova, bilo da su tako pokazivale očevu približavanje vječnoj slavi. Gradski noćobdije, koji su na uobičajeni način čuvali mjesto, zadivljeni pozvaše i druge da se dive.

5. poglavlje

Kako je Božja dobrostivost bila uvijek na pomoć svetom Franji

33. Nisu samo stvorovi ovome čovjeku na svaki mig služili, nego se po njegovoj želji svuda i božanska providnost spuštala. Ona božanska očinska blagost je predusretala i želje onoga koji joj se sasvim predao. Nestašica stvari i pomoć, želja i njezino ispunjenje išle su zajedno.

Šeste godine nakon svoga obraćenja, izgarajući od želje za mučeništvom, htio je otploviti u Siriju. Kad se ukrao u lađu, koja je onamo putovala, jer su duvali protivni vjetrovi, s ostalim se putnicima našao na obali Slavonije. Kad je vidio da mu se tolika želja izjalovila, nakon kratka vremenskog razdoblja, zamolio je neke mornare koji su putovali u Anconu, da ga povezu sa sobom. A budući da su se oni tome tvrdoglavo opirali, jer nije imao čime platiti, svetac Božji se sa svojim pratiocem krišom ukrao, pouzdavajući se mnogo u Gospodinovu dobrotu. Brzo se tu pokazala božanska providnost. Netko, tko je bio svima nepoznat, sa sobom donese životne namirnice. I ovaj je iz lađe k sebi pozvao nekoga bogoboječnog čovjeka i rekao mu: "Sve ovo uzmi sa sobom i vjerno u vrijeme potrebe izruči onim siromasima koji su sakriveni u lađi." I tako se dogodilo, kad je nastalo silno nevrijeme i kad su, veslajući mnogo dana potrošili svu zalihu hrane, da je preostala samo hrana siromašnog Franje. - Ona se po Božjoj milosti toliko umnožila da se, dok su još više dana plovili, iz njegove zalihe, do ankonske luke udovoljilo potrebama sviju. Kad su tako mornari vidjeli da su po Božjem sluzi Franji izbjegli pogiblima mora i po njemu primili ono što su mu uskratili, zahvaljivali su Bogu koji se uvijek u svojim slugama pokazuje čudesnim i ljubaznim.

34. Kad se sveti Franjo vraćao iz Španjolske, jer mu nije bilo moguće, kako je želio, otputovati u Maroko, snašla ga je vrlo teška bolest. Našavši se tako, pritisnut bolešću, u nevolji i kad mu je na grub način uskraćeno gostoprimstvo, kroz tri dana je bio lišen govora. Pošto se napokon koliko-toliko oporavio, idući putem rekao je bratu Bernardu kako bi htio jesti, ako ima mesa od živadi. I gle, poljem dojava neki konjanik, noseći sa sobom vrlo dobru pticu. Rekao je blaženom Franji: "Slugo Božji, samo uzmi ovo, što ti šalje božanska dobrota!" Radosno je primio dar. I kad je shvatio da se Krist za nj brine, blagoslivljao ga je u svemu.

35. Kad je otac siromaha bolestan ležao u dvoru rijetskoga biskupa obučen u staru tuničicu, nekom zgodom je rekao jednom od svojih drugova kojega je sebi postavio za gvardijana: "Htio bih, brate, ako ti je moguće, da mi pronađeš sukna za tuniku." Kad je brat to čuo, razmišljao je u svom srcu kako bi pronašao potrebnu tkaninu koja je tako ponizno zamoljena. Kad je sutradan u rano jutro pošao prema vratima s namjerom da ode u mjesto poradi tkanine, kad eto nekog čovjeka pokraj vrata koji mu je htio nešto reći. I reče bratu: "Za ljubav Gospodinu, brate, uzmi od mene sukno za šest tunika. Jednu zadrži sebi, a ostale za spas moje duše razdijeli, kako ti se sviđi." Brat se veseo povratio blaženom Franji i obavijestio ga kako je stigao dar s neba. Njemu će otac: "Uzmi tunike, jer je taj čovjek poslan da bi se tako doskočilo mojoj potrebi. Hvala onome koji se, kako se čini, sam za nas brine."

36. Dok je blaženi čovjek boravio u nekom samotištu, danomice ga je posjećivao liječnik poradi liječenja očiju. Jednog dana svetac reče svojim: "Pozovite liječnika i najljepše ga pogostite." Odgovori mu gvardijan. "Oče, s rumenilom na licu izjavljujemo da se sramimo pozvati ga, jer smo sada toliko siromašni. Svetac mu odgovori rekavši: "Malovjerni, što hoćete da ponovno rekнем?" Liječnik koji je bio nazočan, reče: "Ja ću, predraga braćo, vašu neimaštinu smatrati užitkom." Braća požuriše i svu zalihu smočnice doniješe na stol. Bilo je naime malo kruha, nešto malo vina, a da bi još tečnije jeli, kuhinja je poslala nešto povrća. Međutim se stol Gospodnji smilovao stolu svojih slugu. Netko pokuca na vrata, brat priskoči kad gle, neka žena donijela punu košaru lijepa kruha, ribe i paštete od rakova, a osim toga je bilo meda i grožđa. Kad su siromašni blagovatelji to vidjeli, obradovaše se. Što je bilo lošije, ostavili su za sutrašnji dan, a ono bolje potrošiše toga dana. A liječnik uzdahnuvši progovori i reče: "Ni vi, braćo, ni mi svjetovnjaci ne poznamo svetost

ovoga kako bi to trebalo." I napokon su se doista najeli, ali su se većma nasitili čudom negoli jelom. Tako ono očinsko oko ne zaboravlja svojih. Što su prosjaci siromašniji to ih brižljivije hrani.

6. poglavlje

Gospođa Jakoba de Septem Soliis¹¹

37. Jakoba de Septem Soliis, slavna ali isto tako sveta Rimljanka, zavrijedila je povlasticu posebne svečeve ljubavi. Nije moje da joj na čast spominjem glasovito podrijetlo, ugled obitelji, veliko bogatstvo, a konačno ni divno savršenstvo njezinih kreposti, ni udovičku uzdržljivost. Kad je svetac ležao bolestan od one bolesti koja mu je, pošto je uminula svaka bol, sretnu trku najsretnije dovršila, malo dana prije smrti htjede poslati po gospođu Jakobu u Rim. Ako bi njega, koga je tako žarko ljubila kao prognanika, htjela vidjeti kako se vraća u domovinu, neka dođe najžurnije. Napisano je pismo, potražen je hitar teklič, a kad je pronađen, opremljen je za putovanje. Najednom se na vratima začulo rzanje konja, žamor vojnika, živahnost pratnje. Jedan od drugova pođe k vratima. Onaj koji je otpremao tekliča tu je našao nazočnu onu koju je tražio odsutnu. Čudom se čudio i što je brže mogao otrčao je svecu. Od radosti se nije mogao suzdržati te je rekao: "Javljam ti dobru novost." Njega je svetac pretekao i brzo odgovorio: "Blagoslovljen bio Bog, koji je gospođu Jakobu, našega brata, poslao k nama! Otvorite vrata, pustite je unutra i uvedite, jer za brata Jakobu ne važi odredba koju s obzirom na žene treba održavati!"

38. Među plemenitim gostima nastaje veliko veselje. Usred izraza duhovne pažnje provališe suze. A da čudu ne bi ništa nedostajalo, ustanovilo se da je sveta žena donijela sve što god je prema očevu prije napisanom pismu trebalo donijeti za njegov ukop. Donesena je tkanina pepeljaste boje kojom se imalo pokriti tjelešce preminuloga, mnogo svijeća, pokrivalo za lice, jastučić za glavu,¹² a donijela je i ono neko jelo što ga je svetac zaželio. I sve što je srce ovoga čovjeka željelo Bog je nadahnuo. Želim prikazati ishod ovoga pravog hodočašća da ovu plemenitu hodočasnicu ne otpustim bez utjehe. Čekalo je mnoštvo naroda, napose mnogi pobožnici grada, da se ubrzo po smrti ostvari svečevo rođenje za nebo. No, dolazak pobožne Rimljanke je sveca ojačao i činilo se da će još malo poživjeti. Zato je i ta gospođa odredila da se otpusti ostala pratnja da ostane sama sa sinovima i s nekolicinom štitonoša. I reče joj svetac: "Nemoj tako, ja ću preminuti u subotu, a ti ćeš se sa svima povratiti u nedjelju." Tako je i bilo: u narečeni sat unišao je u slavnu Crkvu onaj, koji se u borbenoj hrabro borio. Ispuštam ono o skupljanju naroda, o zanosnu klicanju, o svečanoj zvonjavi, o prolijevanju suza; prelazim preko plača sinova, preko uzdisaja onih dragih, preko naricanja drugova. Prelazim na ono što bi moglo utješiti hodočasnicu, koja je lišena očeve utjehe.

39. Oblivena suzama potajno odvedoše i položiše joj prijateljevo tijelo u naručaj, a zamjenik joj reče: "Evo ti onoga, koga si za života ljubila, drži ga i mrtva!" Tijelo je natopila još toplijim suzama. Zatim je plačnim glasom uzdišući jaukala. Ponavljala je zagrljaje i poljupce, razriješila je pokrivalo da ga gleda otkrivena. Što još? Promatrala je onu dragocjenu posudu u kojoj je bilo pohranjeno skupocjeno blago, urešeno sa pet bisera.¹³ Gledala je rezbarije što ih je sama ruka Svemogućega na divljenje cijelome svijetu načinila i ispunjena neobičnim veseljem nad mrtvim prijateljem je oživjela. Savjetovala je da se nečuvano čudo ne skriva i da se ne drži u tajnosti, nego neka se na razborit način pokaže svima da ga vide vlastitim očima. Zato su natječući se žurili da vide prizor, što ga na takav način Bog nije učinio nijednome

narodu. Svi su se zapanjeno divili. Ostavljam pero, jer ne bih htio mucati o onome što ne mogu objasniti. Ivan Frigia Pennates,¹⁴ tada još dječak, a kasnije rimski prokonzul i grof papinskoga dvora, što je onda zajedno s majkom svojim očima gledao i rukama doticao, to slobodno svjedoči i protiv sviju sumnja priznaje. - Neka se hodočasnica povрати kući utješena izvanrednom milošću, a mi prelazimo nakon svečeve smrti na druge stvari.

7. poglavlje

Uskrsnuli mrtvi po zaslugama blaženoga Franje

40. Započinjem s mrtvima koji su po zaslugama Kristova priznavaoca uskrišeni. Molim da i slušaoci i čitaoci jednako budu pažljivi. Opisujući to izostavit ću mnoge okolnosti, jer mi je stalo do kratkoće. Prešutjet ću i zanos onih koji su se divili, a pribilježiti ću samo ono čudesno. U gradiću Monte Marano, nedaleko od Beneventa, neka žena plemenita podrijetla, a još plemenitija po krepostima, posebnom je pobožnošću bila privržena svetom Franji i vjernom službom mu je iskazivala svoje poštovanje. Bila je pritisnuta bolešću a napokon joj se približio i svršetak, te je krenula putem svakoga tijela. Preminula je o zapadu sunca, a ukop je bio predviđen za slijedeći dan, da bi mogla prispijeti brojna rodbina. Noću dođoše svećenici da održe opijelo i da prema psaltiru otpjevaju mrtvački časoslov. Sakupilo se mnoštvo molitelja obojega spola. I gle, kad najednom naočigled svima, na odru se žena uspravi i pozove jednog od nazočnih svećenika, koji joj bijaše kum, i reče: "Oče, želim se ispovjediti, saslušaj moj grijeh! Ja sam umrla i bačena sam u težak zatvor, jer grijeh, što ću ti očitovati, još nisam ispovjedila. Dajte, molite se za mene svetom Franji, koga sam uvijek veoma štivala. Sada mi je dopušteno da se povratim u tijelo da, pošto očitujem taj grijeh, zadobijem oprostjenje. Pred vašim ću očima, kada ti ga otkrijem, pohitjeti u obećani mir." Uzdrhtalu svećeniku drhtajući se ispovjedila. Kad je primila odrješenje, mirno je legla na odar i u Gospodinu blago preminula. - Tko može dostojnim pohvalama prodičiti moć ispovjedi i svečeve zasluge?

41. Da bi se pokazalo kako je ispovjed divan dar Božji i kako bi trebalo da je svi cijelim srcem prigrlje, i da dostojno prikažemo kako je svetac kod Krista bio u izvanrednoj milosti, moramo iznijeti što se na čudesan način očitovalo dok je živio na svijetu i što je Krist nakon njegove smrti još čudesnije očitovao na njemu. - Kad je naime jednom blaženi otac Franjo došao u Celano da propovijeda, neki ga je vitez s pobožnim poštovanjem i sa svom usrdnošću pozvao da pođe s njim na objed. On se mnogo nećkao i odbijao, ali bio je pobijeđen upornom ustrajnošću. I dođe vrijeme ručka. Pripravljen je raskošan stol. Pobožni gostoprimac je bio ushićen i cijela je obitelj bila razdragana zbog dolaska siromašnih gostiju. Blaženi je Franjo stajao uzdignuvši oči prema nebu i neopazice je pozvao gostoprimca te mu je rekao: "Gle, brate gostoprimče, pobijeđen tvojom molbom, ušao sam u tvoju kuću da blagujem. Odmah pristani na moj prijedlog. Ti nećeš jesti ovdje nego na drugome mjestu. Pobožno raskajan ispovjedi svoje grijehe i neka ne ostane ništa što ne bi iznio u valjanoj ispovjedi. Gospodin će ti danas povratiti što si s tolikom ljubavlju primio njegove siromahe:" Taj je čovjek smjesta pristao na svečeve riječi. Pozvao je pratioca svetoga Franje, koji bijaše svećenik, i u valjanoj ispovjedi mu je otkrio sve svoje grijehe. Sredio je svoje kućne stvari i ne sumnjajući čekao da se ispuni svečeva riječ. Napokon pristupiše k stolu. I kad su svi počeli jesti, pošto je na prsima načinio znak križa, i on je dršćući rukom posegnuo za kruhom. Ali prije nego što je ruku natrag povukao, naklonivši glavu, ispusti dušu. - O, kako treba cijeniti ispovijed grijeha!

Evo, mrtvac je ustao da bi se mogao ispovjediti, a da onaj koji je živ ne bi zauvijek propao, oslobođen je dobročinstvom ispovijedi.

42. Sinčić nekog bilježnika grada Rima imao je jedva sedam godina. Kad mu je majka pošla u crkvu svetoga Marka na propovijed, po dječjem običaju želio ju je pratiti. Kad ga je majka odbila, on se rastužio. Ne znam po kakvom đavolskom poticaju, mališ se kroz prozor dvora sunovratio. Od teška se pada razmrskao i tako otišao u smrt koja je svima zajednička. Majka još ne bijaše daleko. Čuvši tresak, pomisli da joj se dijete sunovratilo. Kad je brzim trkom došla kući, našla je sina mrtva. Odmah je na sebe pružila osvetničku ruku. Sakupiše se susjedi. Mrtvacu su pozvani liječnici. Ali, zar će oni mrtva uskrisiti? Vrijeme je prošlo u pretragama i liječničkim odredbama. Liječnici su samo mogli ustanoviti da on stoji pred sudom Božjim i da mu se ne može pomoći. Izgubio je toplinu i život, osjećanje i snagu - liječnici su samo to ustanovili. Brat Rao, iz Reda male braće, bio je u cijelom Rimu vrlo poznat propovjednik. Kad je onuda prolazio da održi propovijed, pristupio je k dječaku i pun vjere rekao ocu: "Vjeruješ li da svetac Božji Franjo može tvoga sina uskrisiti od mrtvih zbog ljubavi koju je uvijek imao prema Sinu Božjem, Gospodinu Isusu Kristu?" Otac odgovori: "Čvrsto vjerujem i priznajem. Bit ću njegovim doživotnim slugom i hodočastit ću u njegovo svetište." Onaj se brat s pratiocem ničice baci na molitvu i sve nazočne pozove da mole. Poslije toga dječak počeo pomalo zijevati, dizati ruke i uspravljati se. Priskoči majka i zagrlila sina. Otac se od radosti nije snalazio. A sav je narod, ispunjen divljenjem, na sav glas veličao Krista i njegova sveca. Dječak je odmah pred svima prohodao i sasvim se vratio u život.

43. Jednom su braća iz Nocere od nekog čovjeka imenom Petra zamolila kola, koja su im bila potrebna. On im luđački odgovori rekavši: "Radije bih dvojicu od vas zajedno sa svetim Franjom ogulio nego da vam posudim kola." Čovjek se smjesta pokajao što je izrekao toliku pogrdu. Lupio se po ustima i molio milosrđe. Pobjao se naime da ne bi uslijedila osveta kao što je odmah i uslijedila. Noću je u snu vidio svoju kuću punu muškaraca i žena kako plešu uz glasno uzvikivanje. Odmah mu je obolio sin imenom Gafar i ubrzo je izdahnuo. Ples što ga je vidio prometnuo se u pogrebno naricanje, a klicanje u jadikovku. Sjetio se pogrde što ju je izrekao protiv svetoga Franje. Kazna ga je poučila kako je ono bio težak grijeh. Valjao se po zemlji i nije prestajao zazivati svetoga Franju pa je govorio: "Ja sam sagriješio, mene si morao kazniti. Povrati mi, sveće, sad već raskajanom, onoga koga si uzeo kad sam onako opako govorio. Predajem ti sebe, zauvijek se tvojoj službi stavljam na raspolaganje. I sve prvine ću ti uvijek prinositi." O, čuda! Na te je riječi dječak ustao, prekinuo naricanje i očitovao je što je bio uzrok njegove smrti. Rekao je: "Kad sam bio mrtav, došao je blaženi Franjo. Poveo me tamnim, vrlo dugačkim putem. Zatim me je postavio u tako divan, tako raskošan cvijetnjak da se cijeli svijet s njim ne može usporediti. Onda me je istim putem odveo natrag i rekao mi: 'Vrati se svom ocu i majci, ovdje te više neću zadržavati.' I evo, povratio sam se kako se njemu svidjelo."

44. Kad se neki dječak u gradu Capua s mnogim dječacima neoprezno igrao na obali rijeke Volturna, s obale je pao u dubinu. Riječni ga je vir brzo progutao i mrtva šljunkom pokopao. Na dozivanje dječaka, koji su se s ovim pokraj rijeke igrali, brzo doletješe mnogi muškarci i žene. Kad su saznali za dječakov slučaj, kroz plač povikaše: "Sveti Franjo, povrati dječaka ocu i djedu, koji se trude u tvojoj službi!" Doista su dječakovi otac i djed prema svojim mogućnostima pomagali pri izgradnji neke crkve u čast svetoga Franje. Dok se sav narod ponizno i pobožno pozivao na zasluge blaženog Franje, dođe neki plivač koji je nedaleko stajao. Kad je čuo viku i kad je saznao da je dječak prije dobar sat vremena pao u rijeku, zazvao je ime

Kristovo i zasluge blaženoga Franje, svukao se i gol se bacio u rijeku. Kako uopće nije znao na kojem je mjestu dječak pao u vodu, uz obalu i na dubini rijeke je počeo tamo-amo pretraživati. I napokon je po volji Božjoj pronašao mjesto, na kojem je vir kao u grobu prekrrio dječakovo truplo. Kad ga je iskopao i iznio, bolno je pogledao mrtvaca. Premda je nazočni svijet vidio mrtva dječaka, ipak je plačući i zapomagajući zavapio: "Sveti Franjo, povrati dječaka njegovu ocu!" Blaženi je Franjo, kako je to pokazao čin, izazvan pobožnošću i molitvama naroda, mrtvoga dječaka odmah oživio. A kad je on na veselje i divljenje sviju ustao, ponizno je zatražio da ga odnesu u crkvu blaženog Franje, po čijoj je milosti, kako je pod zakletvom tvrdio, ponovno probuđen na život.

45. U gradu Sesa, u četvrti koja se zove "Ad columnas", zatirač duša i ubica tjelesa đavao porušio je i razorio neku kuću. Premda je imao u planu da pogubi mnoštvo djece koja su se kraj te kuće zabavljala dječjim igrama, zahvatio je samo jednoga mladića kojega je kuća, kad se rušila, usmrtila. Muževi i žene, preplašeni lomljivom kućom što se rušila, dotrčale sa svih strana. Kad su raskrčili ruševine, bijednoj majci izručiše mrtva sina. Ona je izgrebala svoje lice i raščupala kosu. Gorko je uzdisala i, lijući potočiće suza, koliko je samo mogla, zaviknula je: "Sveti Franjo, sveti Franjo, povrati mi moga sina!" kad je majka nakon sat vremena od tako teška bola malo odahnula i sabrala se, izrekla je ovaj zavjet: "O, sveti Franjo, povrati mi bijednici moga dragog sina, a ja ću tvoj oltar uresiti srebrenim vezom i pokrit ću ga novim oltarnikom, a oko cijele tvoje crkve ću postaviti svijeće!" I mrtvaca postaviše na odar. Kako se spustila noć, za sahranu su odredili sutrašnji dan. A oko ponoći počeo mladić zijevati i prije nego što je svanuo dan zagrijaše mu se udovi. Potpuno je oživio i počeo Bogu zahvaljivati. Kad je sav narod zajedno sa svećenstvom vidio da je mladić zdrav i neozlijeđen, zahvališe blaženom Franji.

46. U gradiću Pomarico, u brdinama Apulije, otac i majka imadahu jedinicu kćerku. U nježnoj su je dobi osobito brižno pazili. Kako nisu više imali nade da će još imati potomstva, ona im je bila predmetom svekolike ljubavi. Prema njoj su usmjerili sve svoje brige. A kad je oboljela na smrt, njezinu ocu i majci je bilo kao da su sami umrli. I premda su danju i noću brižno bdjeli i djevojku neprestano čuvali, jednog je jutra nađoše mrtvu. Možda ih je prevario san ili ih je svladao umor od naporna bdijenja pa toga nisu opazili. Lišena tako milog djeteta, a bez nade u potomstvo, i sama majka kao da je umirala. Sakupiše se rođaci i susjedi na prežalosni pogreb i požuriše da pokopaju mrtvo tijelo. Nesretna majka je ležala ispunjena neizrecivim bolima. Iscrpljena dubokom žalošću, nije ništa opazala od svega onoga što se zbivalo. Međutim je sveti Franjo, koga je dopratio samo jedan subrat, posjetio ovu tako ostavljenu. Umiljato joj je progovorio rekavši: "Nemoj plakati, jer ću, evo, tvojoj ugašenoj svjetiljci povratiti svjetlost!" Žena je smjesta ustala i svima ispričavala što joj je kazao sveti Franjo i nije dopustila da se mrtvo tijelo nekamo odnese. I majka se okrenu prema svojoj kćerci, zazva svečevo ime i podigne je živu i nepovrijeđenu. Drugome prepuštamo da opiše kakvo je divljenje ispunilo srca onih koji su to promatrali kao i neshvatljivu radost roditelja.

47. Na Siciliji je neki mladić imenom Geraldin, rodom iz Raguse, u vrijeme berbe s roditeljima otišao u vinograd. Kad se ispod tjeska nagnuo u kacu da napuni mješine, najednom mu je vrlo veliko kamenje, pomoću kojeg se tiještalo grožđe, pošto se na nj srušila drvena naprava, smrtonosno pritisnulo glavu. Otac priskoči k sinu. Jer je izgubio nadu da će ga tako pritisnuta spasiti, kako je pao tako ga je pod teretom ostavio. Hitro priskočiše vinogradari, kad začuše bolno zapomaganje. Sažalijevahu nesretna oca, a sina izvukoše ispod ruševine. Mrtvo tijelo odnesoše na stranu i

zamotaše ga te su samo još mislili na sahranu. Mladićev se otac usrdno bacio do nogu samoga Isusa. Molio ga je da bi se udostojao povratiti mu jedinca sina po zaslugama svetoga Franje čiji se blagdan tada približavao. Podvostručio je molitve, zavjetovao je čine pobožnosti i obećao da će što prije pohoditi moći svetoga čovjeka. Međutim je navečer prispjela majka. Sva se izbezumljena bacila na mrtva sina. Svojim plačem je i ostale ganula na plač. Mladić je odmah ustao i prekorio one koji su naricali. Radovao se što je po zagovoru svetoga Franje povraćen u život. Zatim su ljudi, koji su se zgrnuli, veličali Svevišnjega koji je po svom svecu mrtvoga oslobodio od konopca smrti.

48. I nekoga drugog mrtvacu je uskrisio u Njemačkoj, o čemu je gospodin papa Grgur,¹⁵ za vrijeme prijenosa blaženoga Franje apostolskim pismom obavijestio i obradovao svu braću koja dođoše na prijenos i na kapitul. Nisam opisao tijek ovoga čuda, je mi nije poznat. Uvjeren sam da papino svjedočanstvo premašuje svako dokazno sredstvo. - No, sada već prijedimo na ostale koje je istrgnuo iz samih ralja smrti.

8. poglavlje

Oni koje je istrgnuo iz ralja smrti

49. U Rimu je neki građanin imenom Rodulf imao dosta visoku kulu i u njoj uobičajena stražara. Jedne noći je stražar gore u kuli duboko zaspao. Dok je ležao na složenim drvima koja su se nalazila na samom prsobranu zida, pošto se razvezalo uže ili je odozdo puklo, s drvima se munjevitom brzinom strmoglavio i pao na krov dvora, a s krova na zemlju. Od velike se lomljave probudila cijela obitelj. Vojnici su pomislili da se radi o neprijateljskom prepadu pa su zato ustali i izišli naoružani. Isukavši mač jedan je zavitlao njime povrh čovjeka koji je ležao. Htio je njime udariti zaspaloga, ne prepoznavši u njemu stražara. Vojnikova se žena bojala da to nije možda njezin brat s kojim je njezin muž bio u smrtnom neprijateljstvu. Zadržala ga je da ga ne bi ranio; bacila se na čovjeka koji je ležao na zemlji i ljubazno ga je zaštitila. Čudesna li sna! Zaspali se čovjek nije probudio ni od opetovana pada ni od bučne vike. Kad ga je napokon zabrinuta ruka prodrimala, probudio se i kao da je lišen ugodna počinka, rekao je svom gospodararu: "Koji je razlog da me sada smetate u spavanju? Nikada nisam tako ugodno ležao, jer sam naime vrlo slatko spavao u naručju blaženoga Franje." A kad su mu drugi objasnili sve o njegovu padu i kad se on, koji je ležao na visini, vidio dolje na zemlji, čudio se kako se to moglo dogoditi, a da nije opazio. Odmah je pred svima obećao da će činiti pokoru. Kad mu je gospodar dao dopuštenje, pošao je na hodočašće, gospodarica je poslala braći, koja su boravila u njezinoj tvrđi izvan Rima, lijepo misno odijelo iz poštovanja i na čast svecu. Sv. pismo govori o velikoj zaslužnosti gostoprimstva, što potvrđuju primjeri. Spomenuti je gospodin one noći pružio gostoprimstvo dvojici male braće iz poštovanja prema svetom Franji. I oni su s ostalima sudjelovali u nesretnu slučaj ovoga namještenika.

50. U gradiću Pofi, u Kampaniji, neki se svećenik imenom Toma s nekolicinom ljudi dao na popravljavanje mlina koji bijaše svojina njegove crkve. Ispod mlina je bio dubok vodeni vrtlog a povišenim žlijebom je protjecala obilna voda. Kad je svećenik neoprezno hodao samim rubom žlijeba, najednom je u nj pao. Čim je brzim padom dospio na drveni zatvarač mlina točak se pokrenuo. Ležao je drvom pritisnut i nije se nikako mogao kretati. Jer je pao nauznak, preko njega je tekla vodena struja. Tako mu je bijednom povrijeđen i sluh i vid. Preostalo mu je da samo srcem usrdno zazove svetoga Franju. Dugo je tako ležao. Kad su stigli pomagači koji su već izgubili svaku

nadu, reče mlinar: "Snažno krenimo mlinski točak da se okreće u protivnom smjeru da tako iz sebe izbacit truplo." Tako velikim naporom okrenuše mlinski točak u protivnom smjeru. I izbačena ga vidješe kako se u vodi praćaka. Dok je vodena struja tako još poluživava svećenika valjala, pojavi se neki mali brat, odjeven u bijelu tuniku i opasan pasom. Velikom ga nježnošću uhvati za ruku, izvuče iz rijeke i reče: "Ja sam Franjo, koga si zazvao!" A on se, ovako spasen, silno zaprepastio i počeo je tamo-amo trčati govoreći: "Brate, brate!" A zatim će onima koji su naokolo stajali: "Gdje je on? Kojim je putem otišao?" Oni se ljudi drščući baciše na zemlju te su tako veličali Boga i njegova sveca.

51. Neki su dječaci u pokrajini Capitanata iz mjesta Celano pošli skupljati biljke.¹⁶ Na onom se polju nalazio stari bunar. Njegov je gornji rub bio zasjenjen zelenim biljem. Voda je u njemu bila duboka četiri koraka (oko 6 m!). Dječaci se razišli na sve strane. Jedan je neoprezan pao u bunar. Dok je trpio zemaljski brodolom, vapio je za nebeskom pomoći. Kad je padao, viknuo je: "Sveti Franjo, pomoz mi!" Ostali su se tamo-amo okretali. Kad onoga dječaka nisu nigdje vidjeli, vikom, obilaženjem i sa suzama su ga tražili. Kad napokon dođoše do bunara, bilje koje se tada pokazalo na površini vode, poslužilo im je kao trag te su tako zaključili da je dječak upao unutra. Plačujući pohitješe u mjesto, sakupe mnoštvo ljudi, i, po sudu sviju, povratit se bez nade. Jedan se pomoću konopa spustio u bunar. I gle, opazi dječaka kako sjedi na površini vode. Nije pretrpio upravo nikakve povrede. A kad je dječak iz bunara bio izvučen, rekao je svima koji su se sakupili: "Kad sam nenadano pao, zazvao sam pomoć svetoga Franje. Odmah, dok sam još padao, našao se on uza me. Pružio mi je ruku i lako me prihvatio. Ni na čas me nije pustio dok me nije zajedno s vama izvukao iz bunara."

52. Odustalo se od liječenja neke djevojke iz Ancone koju je pritisla smrtonosna bolest i već se štošta pripremalo za njezinu smrt i sahranu. Kad se već nalazila u posljednjim časovima, pokaza se uz nju blaženi Franjo i reče joj: "Pouzdam se, kćeri, jer si meni za volju posve oslobođena od bolesti. Sve do večeri nemoj nikome ništa reći o zdravlju koje ti vraćam." Kad se spustila večer, najednom se djevojka podigla na krevetu, a svi nazočni su se zaprepastili i razbjegli. Držali su da je u mrtvo tijelo unišao đavao i kad je izišla duša, da je došao opaki nasljednik. Majka joj se odvažila prići bliže i usmjeriti brojna zaklinjanja protiv đavla, za koga je mislila da ju je opsio. Pokušala je djevojku ponovno položiti u krevet. A njoj će na to kći: "Nemoj, majko, molim te, misliti da je tu đavao, jer me je u tri sata blaženi Franjo ozdravio od svake bolesti i naredio mi da toga nikome sve do sada ne kažem." Franjino ime postade razlogom zanosna veselja onima kojima đavao bijaše razlogom bijega. Istoga su časa djevojku nukali da pojede nešto kokošnjega mesa. No, ona je to odbila, jer je bila korizma. Odbila je da jede rekavši: "Nemojte se bojati! Zar ne vidite svetoga Franju obučena u bjelinu? Evo, brani mi jesti meso, jer je korizma. Naredio je da se ova samrtna haljina dade ženi, koja čami u zatvoru. Gledajte sada, gledajte i promatrajte kako odlazi!"

53. U Nettunu su zajedno u kući živjele tri žene. Jedna je od njih bila odana maloj braći i vrlo štovala sv. Franju. Kuću je zahvatio strašan vikor te se srušila. Ruševine su dvije od tih žena pritisle, usmrtille i sahranile. Pošto je zazvan, odmah se tu našao sv. Franjo koji nije dopustio da njegova štovateljica bude imalo ozlijeđena. Zid, uz koji se žena priljubila, koliko je ona bila visoka, ostao je neoštećen. Na nj je odozgor pala greda i na njem se tako zaustavila da je zadržavala sav teret ruševine. Kad su se ljudi sletjeli, čuvši lomljivu ruševinu, nad onim dvjema su proplakali, a za onu živu, koja je bila odana maloj braći, zahvaljivali su.

54. U Cornetu, gradiću koji nije bio nepoznat, nego vrlo znamenit, u viterpskoj biskupiji, kad se u boravištu braće lijevalo zvono prilične težine, sakupili se mnogi prijatelji braće da u takvu poslu pomognu. Kad je lijevanje bilo dovršeno, s velikim se klicanjem počеше gostiti. I gle, neki osmogodišnji dječčić imenom Bartol, čiji su se otac i stric s velikom ljubavlju zalagali pri lijevanju, donese gostima neki dar. Najednom navali strahovit orkan i sruši kuću. Kućna vrata, koja su bila velika i teška, vihor baci na njega. Držali su, kad ga je silan teret pritisnuo, da ga je svojom težinom zgnječio. Tako je ležao pritisnut vratima da ga izvana nisu uopće vidjeli. Na lijevanje zvona se nastavilo zapomaganje ožalošćenih gostiju. Svi su se razletjeli od stola, a stric je s ostalima, zazivajući sv. Franju, otrčao prema vratima. Ocu se ukočiše udovi te se nije mogao ni maknuti od bola. Zavjetom i molitvom preporučivao je sina svetom Franji. Kobni teret je dignut s dječčaka koga su smatrali mrtvim. On se pokazo radostan kao da je probuđen iza sna, a na sebi nije nosio nikakav znak povrede. Nakon pometnje je uslijedila radost, a nakon prekinute gozbe nastala vrlo veliko klicanje. Sam mi je posvjedočio da u njemu nije ostao nikakav osjećaj života dok je ležao pod teretom. Zato, kad mu bijaše četrnaest godina postade malim bratom. Kasnije bijaše obrazovan i rječit propovjednik u Redu.

55. Dječčić iz istoga mjesta progutao je srebrnu kopču koju mu je otac dao u ruku. Ona mu je tako zatvorila grlo da ni na jedan način nije mogao disati. Smatrajući se ubicom svoga sina, otac je vrlo gorko plakao i poput luđaka se valjao po zemlji. Majka si je raščupala kosu i sva se izgrebala oplakujući bolni slučaj. Svi su prijatelji suosjećali u tolikoj boli, što je mladac nenadanom smrću tako ugrabljen. Otac je zazvao zasluge svetoga Franje, zavjetovao mu se dabi mu oslobodio sina. I gle, najednom je dječak iz usta izbacio kopču i sa svima je blagoslivljao ime svetoga Franje.

56. Jednog je dana neki čovjek imenom Nikola iz mjesta Ceprano upao u ruke okrutnih neprijatelja. Dok su oni divljim bijesom ranama dodavali rane, nisu nad bijednikom prestali bješnjeti tako dugo dok im se nije činilo da je već izdahnuo ili da će sadno izdahnuti. Spomenuti Nikola, kad je zadobio prve ubode, najjačim glasom je zazvao: "Pomozi mi, sveti Franjo! Priteci mi u pomoć, sveti Franjo!" Više njih je čulo taj glas izdaleka, ali im nije bilo moguće pružiti pomoć. Kad je donesen kući, valjao se u vlastitoj krvi. Vikao je da neće umrijeti i da ne osjeća boli, jer mu je sveti Franjo pritekao u pomoć i od Gospodina mu izmolio da može činiti pokoru. Kad je tako opran od krvi, brzo je protiv svake ljudske nade spašen.

57. Ljudi iz Lentine¹⁷ odlomiše od stijene vrlo velik kamen koji je imao poslužiti kao podnožje oltara neke crkve blaženoga Franje, koja je doskora imala biti posvećena. A kad je oko četrdeset ljudi nastojalo kamen natovariti na kola, nakon opetovanih pokušaja kamen je pao na jednoga čovjeka i i prekrpio ga poput groba. Desetorica od ljudi koji ostadoše živi žalosnim glasom zazivahu svetoga Franju neka ne dopusti da čovjek u njegovoj službi ovako beznadno umre. Čovjek je poluživ ležao kao pokopan, a živi duh, koji je bio u njemu, svetom Franji je vapio za pomoć. Napokon oni ljudi novom srčanošću s tolikom lakoćom ukloniše kamen i svi su bili uvjereni da je bila nazočna i ruka svetoga Franje. Čovjek je ostao neozlijeđen i sasvim je oživio; činilo se kao da je već mrtav. Zadobio je i vid očiju, koji mu prije bijaše zamagljen da bi tako svi shvatili koliko u beznadnim slučajevima vrijede Franjina djela.

58. Nešto slično se, vrijedno spomena, desilo u San Severinu u Markiji. Kad su iz Carigrada dopremali vrlo velik kamen za izvor svetoga Franje koji se imao izgraditi u Asizu i dok je kotrljan snagom mnogih, netko je poda nj pao te su mislili da nije

samo preminuo, nego da je i satrven. Uza nj se odmah našao, kako se njemu činilo i kako se pokazalo istinitim, sveti Franjo koji je podržavao kamen i bez ikakve ga ozljede odbacio. I tako se desilo da je ono, što se na prvi pogled činilo užasnim, svima postalo čudsnim.

59. Kad se neki Bartol, građanin iz Gaete, mnogo trudio oko izgradnje neke crkve blaženoga Franje pa kad je htio na građevinu postaviti neku gredu, koja nije bila dobro namještena, ona je pala i teško mu povrijedila vrat. Kako je izgubio mnogo krvi, samo se s malo snage trzao. Od jednog je brata zatražio poputbinu. A jer to brat nije na brzinu mogao smoći, i jer se činilo da će brzo umrijeti, upravio mu je riječi blaženoga Augustina rekavši: "Vjeruj, i blagovao si!" Slijedeće noći mu se ukaza blaženi Franjo s jedanaestoricom braće. Na prsima je nosio janješce. Pristupio je k njegovu krevetu i pozvao ga po imenu govoreći: "Nemoj se, Bartole, bojati, neprijatelj te neće nadvladati; htio te je samo onemogućiti u mojoj službi. Evo, ustat ćeš zdrav! Ovo je ono Janje, koje si zatražio da ti se dade. Primio si ga po dobroj želji. Brat ti je dao koristan savjet." I tako mu je rukom prešao po ranama i naložio mu da se povрати k započetom poslu. Vrlo rano je ujutro ustao. Neozlijeđen i zdrav se pokazao onima koji ga polumrtva ostaviše. Kod sviju je prouzročio divljenje i čuđenje. Svi su zbog beznadnosti u spas mislili da vide utvaru, a ne čovjeka, da ne gledaju tijelo nego duh. - Budući da se ovdje spominjalo podizanje građevina na čast ovome svecu, smatrao sam dovoljnim za divljenje da ovdje spomenem jedno njegovo čudo.

60. Jednom su zgodom dvojica male braće preuzela velik napor za izgradnju crkve na čast sv. ocu Franji u gradiću Peschici,¹⁸ u biskupiji Siponto, a nije bilo svega što je za gradnju bilo potrebno. Kad su jedne noći ustali da mole Pohvale, čuli su tutnjavu i udarce od pada kamenja. Jedan drugoga su nukali da pođu vidjeti što se to zbiva. Kad su izišli napolje, vidjeli su vrlo veliku skupinu ljudi koji su se natjecali skupljajući kamenje. Svi su dolazili i odlazili u šutnji, a bili su odjeveni u blistavu bjelinu. Velik kup složena kamenja je pokazao da se nije radilo o nekoj utvari, jer su neprestano, dok djelo nije bilo dovršeno, bez zastoja pristizali. Uklonjena je bila i svaka sumnja da bi netko od ljudi koji žive u tijelu takvo nešto činio. Kad se naime posvuda propitalo, nitko se nije našao tko bi nešto takvo pomislio.

61. Sin nekoga plemića u Castel San Gemignano bijaše zahvaćen teškom bolešću. Kad je nestalo svake nade u ozdravljenje, približio mu se svršetak. Iz očiju je tekao mlaz krvi kao što običaje šikljati iz otvorene žile. Kad su se na ostalim dijelovima tijela pokazali pravi znakovi skore smrti, činilo se da je preminuo. Kad su se prema običaju sabrali rođaci i prijatelji da ga oplakuju, dogovoreno je sve s obzirom na sprovod i samo se još radilo o ukopu. Međutim se otac, okružen rasplakanim mnoštvom, sjetio nekog viđenja o kojem je prije čuo. I on brzim koracima otrči u crkvu svetoga Franje koja je bila podignuta u tom gradu. S konopom obješenim o vrat svom se poniznošću bacio na zemlju pred oltarom. I tako se zavjetovao i pomnožio svoje molitve. Uzdisajima i vapajima je zavrjedio da mu sveti Franjo bude zaštitnikom kod Krista. Kad se otac odmah povratio k sinu i kad ga je našao zdrava, naricanje je zamijenio radošću.

62. Na Siciliji, u selu Piazza, duša je nekog mladića preporučena crkvenim molitvama. po zagovoru svetog oca, kad mu ga je neki njegov ujak zavjetovao, opozvana je od samih vrata smrti.

63. U istom je mjestu neki mladić imenom Aleksandar zajedno s drugovima preko visoke klisure vukao uže. Uže je puklo. On se sa stijene strmoglavio i, kako se mislilo, usmratio. Kad ga je njegov otac uz obilne suze i jecanje zavjetovao Kristovu svecu Franji, povraćen mu je sin zdrav i neozlijeđen.

64. Jedna je žena iz istoga mjesta bolovala od tuberkuloze i već je bila pri kraju života. Nad njom je već izvršena i obredna preporuka duše. No, kad su nazočni zazvali svetog oca, odmah joj je vraćeno zdravlje.

65. U mjestu Rete, u biskupiji Cosenza, dva su se dječaka u školi posvadila i jedan je drugoga teško ranio. Ubo ga je u trbuh da mu je iz želuca, koji je bio jako ozlijeđen, kroz ubod izlazila neprobavljena hrana pa dječak nije mogao zadržati nikakvu hranu. Niti se hrana probavljala, niti se negdje mogla u njemu zadržati, nego je neprobavljena izlazila kroz spomenutu ranu. Kad mu nijedan liječnik nije mogao pružiti pomoć, roditelji su zajedno s njim, na poticaj jednoga brata, onomu koji ga je ranio oprostili i zavjetovali se blaženome Franji. Obećali su da će, ako smrtonosno ranjena dječaka od kojeg su liječnici digli ruke, izbavi iz ralja smrti, poslati u njegovu crkvu da je okolo naokolo okruži zapaljenim svijećama. Kad je zavjet izvršen, dječak je tako posve čudesno ozdravio, da to, prema mišljenju liječnika iz Salerna,¹⁹ nije bilo ništa manje čudo nego da je uskrsnuo od mrtvih.

66. Kad su dvojica po svom poslu išla zajedno na goru Trapani, jedan od njih je nasmrtno obolio. U pomoć mu dođoše pozvani liječnici, ali njegovu ozdravljenju nisu mogli pridonijeti ništa. Onaj se zdravi suputnik zavjetovao svetom Franji da će, ako onaj bolesni po njegovim zaslugama ozdravi, njegov blagdan slaviti svečanom misom. Kad se, načinivši zavjet, vratio kući, onoga je bolesnog, koga je ostavio bez glasa i bez svijesti, te bio uvjeren da je već preminuo, našao kao i nekoć zdrava.

647. Neko je dijete iz grada Tuderta osam dana kao mrtvo ležalo u krevetu. Usta su mu bila posve zatovrena, a vid mu se ugasio. Koža mu je na licu, rukama i nogama bila crna poput začađena lonca. Svi su izgubili nadu u njegovu ozdravljenje. Kad mu se majka zavjetovala, čudesnom brzinom je ozdravio. Budući da je bio još posve maleno dijete, nije znao govoriti, ipak je tepajuć kazao da ga je ozdravio blaženi Franjo.

68. Neki mladić, koji je boravio na nekom vrlo viskom mjestu...²⁰

69. Neki dječak iz Arezza imenom Gvalterije...²¹

9. poglavlje

Bolesni od vodene bolesti i padavice

70. U gradu Fano je neki čovjek bolovao od vodene bolesti. Po zagovoru blaženoga Franje bio je sasvim oslobođen bolesti.

71. Neka je žena iz grada Gubbio ležala u krevetu kao posve uzeta. Kad je i treći puta zazvala ime blaženoga Franje da bi je oslobodio, bila je izliječena i bolest ju je napustila.

72. Neka je djevojka iz Arpina, u biskupiji Sora, bila uzetošću tako pritisnuta da nije bila sposobna ni za kakav posao, jer su joj udovi potpuno otkazali službu i ukočili se. Većma se, međutim, činilo kao da je muči đavao nego da je oživljava ljudski duh. Bolest ju je toliko onesposobila i iscrpla te se činilo da se poput nejačeta vratila u kolijevku. Napokon ju je majka po Božjem nadahnuću u kolijevci donijela u crkvu blaženoga Franje nedaleko od Vicalvija. Kad se ondje pomolila i naplakala, djevojka je bila posve oslobođena od bolesti. Vratilo joj se zdravlje kao što ga je posjedovala u prijašnjim godinama.

73. U istome mjestu je neki mladić toliko bio uzet da su mu se usta posvema stisnula, a oči preokrenule. majka ga je odnijela u spomenutu crkvu. Kako se mladić

nije mogao ni na koji način kretati, majka je za nj usrdno molila. Prije nego se povратиše kući, vraćeno mu je negdašnje zdravlje.

74. U mjestu Poggibonsi neka je djevojka imenom Ubertina bolovala od teške, neizlječive padavice. Kad su njezini roditelji izgubili nadu u svaki ljudski lijek, usrdno su molili svetoga Franju za pomoć. Sporazumno su se zavjetovali da će svake godine postiti dan prije njegova blagdana, a na sam blagdan da će nahraniti nekoliko siromaha, ako im kćerku oslobodi od tako neobične bolesti. Kad su se tako zavjetovali, djevojka je od bolesti potpuno oslobođena ozdravila. Nakon toga nije više osjećala nikakvih posljedica nemile bolesti.

75. Petar Moncanella, građanin Gaete, imao je uzetu ruku. Usta su mu se iskrivila sve do uha. Kad je prihvatio savjete liječnika, izgubio je i vid i sluh. Napokon se ponizno zavjetovao blaženom Franji i tako se u cijelosti po zaslugama blaženoga čovjeka oslobodio od spomenute bolesti.

76. Jedan građanin iz Tuderta je toliko patio od upale zglobova...²²

77. Neki čovjek imenom Bontadozo nije se uopć mogao kretati jer je u nogama imao vrlo teške bolove...²³

78. Jedna je žena više godina odležala u bolesničkom krevetu...²⁴

79. Neki je mladić u gradu Narni desetak godina bio pritisnut vrlo teškom bolešću...²⁵

80. U istom je gradu neka žena osam godina imala osušenu ruku...²⁶

10 poglavlje

Spašeni brodolomci

81. Neki su se mornari našli u velikoj opasnosti, kad su se nalazili otprilike deset milja od luke Barletta.²⁷ Nevrijeme se pogoršalo. Bojeći se za živote, spustiše sidra. Kad je oluja počela još više bješnjeti, rastrgala su se užeta i napuštena su sidra. Neodređenom i nestalnom plovidbom tamarali su po moru. Kad se napokon more na božanski mig umirilo, upriješe sve snage da se ponovno domognu sidara kojih su konopi plivali na površini. Zato napregnuše sve snage da bi izvukli sidra. Pošto zazvaše pomoć sviju svetih i dobrano se naznojiše, za cijeli jedan dan ne mogoše se domoći nijednoga. Među njima se nalazio neki mornar imenom Perfekto. No, on ni u čemu nije bio savršen (perfektan).²⁸ Prezirao je sve što je Božje. S omalovažavanjem i izrugivanjem je kazao sudrugovima: "Zazvali ste pomoć sviju svetih i, kako vidite, nema nijednoga da pritekne u pomoć. Zazovimo toga Franju, novajliju među svecima, da se sa svojom kapucom baci u more, da zaroni i povrati izgubljena sidra. Podajmo kakav komadić zlata njegovoj crkvi koja se iz temelja gradi u Ortoni,²⁹ doživimo li da nam pomogne." Ostali plašljivo prihvaće podrugljivčev prijedlog. Prekoriše ga, ali prihvaće zavjet. Odmah u taj čas, bez ikakve pomoći, zaplivaše sidra na površini vode kao da se narav željeza pretvorila u lakoću drveta.

82. Neki je hodočasnik bio bogalj u tjelesnom pogledu, a ni u duševnom pogledu ne bijaše zdrav zbog preboljene duševne bolesti. Taj se sa ženom ukrcao na brod kad se vraćao iz prekomorskih strana. Kako se još nije sasvim oslobodio bolesti, mučila ga je strahovita žeđ. Kad je već ponestalo vode, počeo je jakim glasom vikati: "Pođite s pouzdanjem, natočite mi čašu, jer je blaženi Franjo moju posudu napunio vodom." I gle čuda! Nađoše posudu punu vode koju ostaviše posve praznu. Drugi dan nakon ovoga, kad se podiže nevrijeme te su lađu zapljuskivali valovi, a vjetar je

nemilo udarao, već su strahovali da će ih snaći brodolom. Najednom je isti taj bolesnik po lađi počeo vikati: "Svi ustajte i iziđite u susret blaženom Franji koji dolazi! Evo, ovdje je da nam pomogne!" I tako se, vičući na sav glas, suznih očiju bacio na lice i poklonio. Bolesnik je odmah, pošto mu se ukazao svetac, zadobio posvemašnje zdravlje, a zatim se more primirilo.

83. Kad se brat Jakob iz Rietija htio čamcem prevesti preko rijeke, najprije je iskrcao drugove, a zatim se sam spremio da iziđe na obalu. No, taj se maleni čamac nesretnim slučajem prevrnuo, a brat je potonuo u dubinu. Braća su kao izvan sebe usrdnim glasom zazivala blaženog Franju. Sa suzama su vapili da pritekne u pomoć svome sinu. Isto tako je i potopljeni brat iz utrobe velike vode vapio srcem kad nije mogao ustima. I gle, očeva nazočnost mu je pomogla te je po dnu rijeke išao kao po suhom. Uhvatio je potopljeni čamac i s njim izišao na obalu. I gle čuda! Njegova odjeća nije bila mokra, a na tunici se nije zadržala ni kap vode.

84. Dva su muškarca s dvije žene i jednim dječakom plovili preko Rijetskoga jezera. Čamac se slučajno nagnuo na jednu stranu i odmah se napunio vodom. Činilo se da im se približila smrt. Dok su svi zapomagali i bili sigurni da će zaglaviti, jedna od onih žena povika s vrlo velikim pouzdanjem: "Sveti Franjo, koji si mi za svog života poklonio svoju naklonost, pošalji s neba svoju pomoć, jer propadosmo!" Najednom se tu našao zazvani svetac. Čamac je, pun vode, dovezao do pristaništa, i sve spasio. Sa sobom su u čamcu imali i jedan mač. On je plivajući na vodi slijedio čamac.

85. Neke je mornare iz Ancone oluja toliko bacala da su već bili u opasnosti da se potope. Kad im je tako došao u pitanje život, ponizno su zazvali svetoga Franju. Na moru se pokazala velika svjetlost. S tom se svjetlošću božanskim djelovanjem povratila tišina. Kao zavjetni dar pokloniše crkvi skupocjen plašt i neizmjereno su bili zahvalni svom osloboditelju.

86. Brat imenom Bonaventura plovio je s dvojicom ljudi po nekom jezeru. Kad se čamac na jednoj strani ošteti, zbog navale vode se potopiše. I kad su iz dubine jezera zazvali svetoga Franju, odmah je čamac pun vode zajedno s njima dospio u pristanište. - Tako se neki brat iz mjesta Ascoli utopio u rijeci. Bio je oslobođen po zaslugama svetoga Franje.

87. Neki građanin iz Pise, župljanin župe sv. Kuzme i Damjana, svojim je očitovanjem potvrdio kako je, dok se s mnogima brodom vozio po moru, velika oluja brod nosila prema jednom grebenu da ga razbije. Kad su to opazili mornari, od jedrenica i dasaka načiniše kao neki splav i na njemu se s ostalim putnicima nađoše neke vrsti sklonište. No, spomenuti čovjek iz Pise nije se dobro smjestio na tom splavu. Zahvatio ga je snažan val i bacio u more. Kako nije bio plivač, a ni ostali mu nisu mogli pomoći, beznadno je potonuo u morsku dubinu. Kad se srcem preporučio blaženom Franji, jer ustima to nije mogao, odmah je iz morske dubine kao nekom rukom podignut i povraćen na spomenuti splav. S ostalima je spasen od brodoloma. Brod je tresnuo o greben i posve se razbio.

11. poglavlje

Utamničnici i zatvorenici

88. Dogodilo se u bizantskom carstvu da je sluga jednoga gospodara bio lažno optužen kao kradljivac. Zemaljski poglavar je naredio da ga zatvore u neki tijesni zatvor. Stavljjen je u teške okove i napokon mu je nakon presude imala biti odsječena

noga. Njegova se žena mnogo trudila da nedužnoga muža oslobodi. Ali taj čovjek bijaše tvrda srca pa nije udovoljio njezinoj molbi. Gospođa se usrdno utekla svetom Franji i njegovoj je ljubavi zavjetom preporučila nedužnoga. Odmah se tu nađe pomoćnik bijednika. I kad je zatvorena čovjeka prihvatio rukama, padoše okovi. Razvali se zatvor i nedužni iziđe van. I Franjo će: "Ja sam onaj komu te je tvoja gospodarica pobožno preporučila." Ovoga je obuzeo silan strah. Obilazio je onu visoku pećinu da bi pronašao gdje će sići. Kad najednom, ne znajući kako, našao se na ravnici. Kad se doskora povratio svojoj gospodarici, sve joj je po istini ispričovijedao o čudu. Ona je odmah u ime zavjeta načinila voštani lik i stavila ga pred svečevu sliku da bude na pogled svima. Opaki se čovjek zbog toga raspalio. Kad je rukom udario svoju ženu, sam je bio udaren teškom bolešću. Te se bolesti nije nikako mogao osloboditi dok nije priznao svoj grijeh i dok nije pohvalama počeo uzvisivati sveca Božjega Franju.

89. U mjestu Massa S. Pietro je neki siromašak jednom vitez u dugovao izvjesnu svotu novaca. Kad mu bijeda nije dala mogućnost da novac vrati, vitez je iznenada zgrabio dužnika. Dužnik je usrdno molio onoga da mu se smiluje i da iz ljubavi prema svetom Franji odgodi isplatu duga. Kad je upravio tu molbu, bio je uvjeren da vitez štuje glasovitoga sveca. Oholi je vitez prezreo upravljenu mu molbu i omalovažio svečevu ljubav kao nešto besmisleno. Tvrdokorno je odgovorio i rekao: "Na takvu ću te mjestu zatvoriti i u takav ću te zatvor ubaciti, gdje ti neće moći pružiti pomoć ni Franjo ni itko drugi." I odvažio se na ono što je rekao. Pronašao je tamnicu kamo je bacio okovana čovjeka. Malo kasnije se tu nađe i sveti Franjo. Razvalio je tamnicu, raskinuo negve i čovjeka neozlijeđena doveo kući. Napokon je onaj čovjek spomenute okove donio u crkvu blaženog Franje u Asizu. Htio je da pomoću njih pokaže očevu čudesnu moć kao što je u njima iskusio njegovu blagost. Tako je Franjina snaga opljačkala ohola viteza, a od zla oslobodila zatočenika koji mu se povjerio.

90. Petorica službenika nekog velikoga kneza bijahu osumnjičeni i uhićeni. Bili su ne samo okovani, nego i baćeni u tiješan zatvor. No kako su čuli da blaženi Franjo posvuda blista čudesima, najponiznije mu se preporučiše. Jedne noći se jednom između njih ukaza sveti Franjo i obeća milost oslobođenja. Taj se, koji je imao viđenje, obradovao i svoje supatnike obavijestio o obećanoj milosti. Plakali su i radovali se, iako u tami. Zavjetovali su se i podvostručili molitve. Jedan između njih je odmah počeo pomoću neke kosti bušiti zid veoma čvrste kule. Čvrsta građevina je tako lako popuštala kao da je bila sazdana od pepela. Kad je zid prokopao, pokuša izići. Raskinuvši negve, jedan za drugim iziđoše na slobodu. Preostalo im je još da svladaju neizmjernu provaliju. No, njihov im je odvažni vođa Franjo ulio srčanost da se odvaže sići. Iziđoše nepovrijeđeni i sigurni otiđoše. Naveliko su razglasivali i veličali velika djela svoga sveca.

91. Neki je Albert iz Arezza, dok je čamio u teškim okovima zato što se od njega nepravedno tražio dug, ponizno svoju nedužnost preporučio svetom Franji. Veoma je ljubio Red braće, a sveca je između ostalih svetaca štovao posebnom ljubavlju. Njegov vjerovnik mu je svetogrdno dobacio da ga ni Bog ni sveti Franjo neće moći izbaviti iz njegovih ruku. Dogodilo se u predvečerje blagdana svetoga Franje. Kad onaj zatvorenik nije ništa jeo, nego je iz ljubavi prema svecu svoju hranu ustupio nekom bijedniku, i kad se spustila noć, njemu se budnom ukazao sveti Franjo. Kad se Franjo pojavio, padoše mu s nogu okovi a s ruku lanci. Vrata se sama od sebe otovriše, maknuše se daske sa vidikovca te je čovjek slobodan izišao i povratio se svojoj kući. Od tada je izvršivao svoj zavjet: postio je dan prije blagdana svetoga

Franje, a svijeću, koju je prikazivao svake godine, godišnje bi povećavao za jednu unciju.^{29a}

92. Jedan je mladić iz okolice Citta di Castelo bio optužen zbog podmetanja požara. Dok je okovan ležao u strogom zatvoru, svoju je stvar ponizno povjerio svetom Franji. Kad je jedne noći u okovima pod stražom ležao sapet, začuo je glas koji mu je govorio. "Ustani brzo i idi kamo hoćeš, jer su tvoji okovi raskinuti!" Bez oklijevanja je izvršio nalog i, izašavši iz zatvora napolje, krenuo put Asiza da svom osloboditelju prikaže žrtvu zahvalnicu.

93. Dok je na stolici blaženoga Petra sjedio gospodin Grgur IX, na različitim stranama nužno došlo do progonstva krivovjераца. Tako je i neki Petar iz Castello d'Alife bio optužen zbog krivovjerja i u Rimu zatvoren. Njega je gospodin papa Grgur predao na čuvanje biskupu Tivolija. On se pod prijetnjom da bude lišen biskupije morao brinuti za njegovo čuvanje. Zato je Petru dao staviti okove. Budući da je jednostavnost ovoga čovjeka pomogla da se ustanovi njegova nedužnost, staviše ga u blaži zatvor. Neki plemići toga grada, kao što se pripovijeda, u želji da biskupa zadesi kazna kojom mu se gospodin papa zaprijetio, poradi već stare mržnje protiv njega, potajno spomenutom Petru dadoše savjet da pobjegne. Kad je biskup za to saznao, bilo mu je teško pri duši te je sa strahom očekivao kaznu. Ništa manje nije bio žalostan i zbog toga što se neprijateljima ispunila želja. Zato je upotrijebio najveću pomnju i na sve strane je razaslao uhode da bi pronašao onoga bijednika. Kao nezahvalnika ubuduće ga je smjestio u najstroži zatvor. Zatvor je pretvorio u tamnicu, koja je bila opasana čvrstim zidinama. Iznutra ju je dao obložiti debelim daskama koje su bile pričvršćene željeznim čavlima. Na noge mu je dao staviti željezne okove koji su težili više libara. Hranu mu je dao odvagnuti i piće odmjeriti.

Kad mu je tako ubuduće bila isključena nada u oslobođenje, a jer Bog ne dopušta da nedužnost strada, Bog mu je brzo svojom dobrotom pritekao u pomoć. Taj je čovjek mnogim vapajima i molitvama počeo zazivati svetoga Franju da mu se smiluje napose zato što je čuo da je već nadošlo predvečerje blagdana svetoga Franje. Imao je on veliku vjeru u svetoga Franju, jer je čuo, kao što je rekao, da su ga krivovjerci mnogo oblajavali. Kad je već nadošla noć njegova blagdana, u suton toga dana blaženi je Franjo samilosno sišao u tamnicu i pozvao ga njegovim imenom te mu naredio da brzo ustane. Ovaj se jako uplašio. A kad je upitao tko je ondje, doznao je da je nazočan blaženi Franjo. Ustao je, pozvao stražara i rekao mu: "Silno sam preplašen, jer je netko ovdje tko mi nalaže da ustanem i kaže da je on sveti Franjo." Stražar mu na to odvrati: "Lezi, bijedniče, i u miru spavaj! Luduješ, jer si danas slabo jeo." A kad mu je svetac Božji ponovno naredio da ustane i kad je već bilo podne, opazio je kako su mu okovi na nogama raskinuti i kako su odmah pali na zemlju. Ogladajući se po zatvoru, opazio je kako su se daske otporile i rastvorile i kako mu je otvoren put. Ovako oslobođen, od uzbuđenja nije znao pobjeći, nego je vikom kroz vrata prestrašio stražare. Kad su obavijestili biskupa da je ovaj lišen okova, biskup je od straha pao s mjesta na kojem je sjedio, jer je mislio da je onaj pobjegao, a nije još ništa čuo o čudu. A kad je sve po redu shvatio, pobožno je unišao u zatvor i otvoreno je upoznao Božju moć i ondje se Gospodinu poklonio. Okovi su odneseni pred gospodina papu i kardinale. Kad su oni vidjeli što se dogodilo, uvelike zadivljeni, blagoslivljali su Boga.

94. Gvidalokto iz mjesta San Geminiano bijaše lažno optužen da je otrovao nekog čovjeka i da je odlučio istim otrovom usmrtniti njegova sina i cijelu mu obitelj. Građanska vlast ga je zbog toga uhitila. Okovan je najtežim okovima i bačen u jednu ruševnu kulu. Dok je tako vlast smišljala kakvom kaznom bi ga prisilila da bi pod

mukama priznao zločin zbog kojega je optužen, konačno je odlučeno da ga rastegnu na posebnom mučilu. Tako na nj staviše mnogo željezna tereta i dovedoše ga do posvemašnje iscrpljenosti. Više mu je puta bilo naređeno da se sagne i opet uspravi da bi ga uvijek nove muke što brže prinudile na priznanje zločina. No, duh nedužnosti mu je blistao na licu, nije pokazivao nikakva traga žalosti za vrijeme mučenja. Zatim je ispod njega bila naložena dosta jaka vatra, ali to mu nije oštetilo ni jednu vlas, iako je bio tako obješen da mu je glava visjela iznad zemlje. Napokon je bio poliven vrelim uljem. Jer je bio nedužan i odmah se od početka povjerio svetom Franji, sve je to smiješeći se podnio. One naime noći kad je ujutro trebao biti izveden da se na njemu izvrši kazna, sveti Franjo ga je probudio svojim pohodom. Sve do jutra je bio okružen neopisivim blistavim svjetlom. Boraveći u tom svjetlu, bio je ispunjen radošću i velikim pouzdanjem. Blagoslovljen bio Bog koji ne dopušta da propadnu nedužni. U navali velikih voda on se nalazi uz one koji se pouzdaju u njega.

12. poglavlje

One kojima je pomogao u opasnu porođaju i oni koji nisu obdržavali njegov blagdan

95. Neka grofica u Slavoniji kao što bijaše ugledna po plemenitosti roda tako bijaše zauzeta za čestitost života. Plamtjela je pobožnošću prema svetom Franji, a prema braći bijaše vrlo naklona. U vrijeme porođaja snađoše je strahovite boli. Našla se u takvoj tjeskobi te se činilo da će skorašnje rođenje djeteta za majku biti sigurna smrt. Činilo se da neće moći dijete dati na život, ako sama život ne izgubi, niti će uz takav napor roditi nego će podleći. I pade joj na pamet Franjina čudesna moć i slava. Probudila je vjeru, rasplamsala pobožnost. Obratila se pouzdanom pomoćniku, vjernom prijatelju, tješitelju pobožnih, utočištu nevoljnih. I reče: "Sveti Franjo, cijelim svojim srcem se ponizno utječem tvojoj samilosti. Srcem zavjetujem ono što ne mogu izreći." Divne li samilosne brzine! Čim je to izrekla, prestadoše boli. To bijaše svršetak trudova, a početak rađanja. Odmah, čim je prestala muka, zdrava je porodila dijete. Svoga zavjeta nije zaboravila, vjerna osta svojoj odluci. Dala je sagraditi veoma lijepu crkvu. A kad bijaše dovršena, posvetila ju je na čast ovome svecu i predala je braći.

96. U okolici grada Rima neka žena imenom Beatrica bijaše pred porodom. Kad je već četiri dana u utrobi nosila mrtvo dijete, nesretnicu su mučile strahovite boli i obuzeše je smrtonosne muke. Mrtvi je plod majci prijetio smrću. Dok još nije došlo do naravna pobačaja, majka se nalazila u opasnosti. Zatražila je liječničku pomoć, ali je pokušaj bio uzaludan. Svi su ljudski lijekovi ostali bez učinka. Tako se od onoga prvotnog prokletstva dosta toga survalo na nesretnicu. Grobom postade začetom plodu, a i sama je stajala pred sigurnim grobom. Napokon se po posrednicima svom pobožnošću preporučila maloj braći i punom je vjerom ponizno zamolila što god od relikvija svetoga Franje. Bog je tako htio te se našlo nešto od pojasa kojim se nekoć svetac opasivao. I doskora je, čim je na porodilju stavljen pojas, posve nestalo svake boli, a mrtvi plod, koji je prijetio smrću, iziđe. Prijašnje joj se zdravlje opet povratilo.

97. Žena nekoga plemenitog čovjeka iz mjesta Calvi imenom Julijana provodila je godine u žalosti zbog smrti svojih sinova i neprestano je oplakivala svoju nesretnu sudbinu. Svu joj je djecu, koju je rodila, pokrila zemlja. Nježne mladice je zahvatila brza sjekira. Kad je, dakle, u utrobi nosila plod već četiri mjeseca, većma se prepuštala tuzi nego radosti. Plašila se da joj se ne bi radost zbog poroda, koji je imao uslijediti, izjalovila po žalosti nesretna svršetka. I gle, jedne noći, dok je spavala, u

snu joj se ukazala neka žena koja je u naručju držala dražesno djetesce. Radosno joj ga je pružila i rekla: "Primi gospođo, ovo dijete, koje ti šalje sveti Franjo!" A ona se opirala kao da nije voljna primiti ono što bi odmah morala izgubiti pa je rekla: "Zašto da uzmem to dijete kad znam da će odmah, kao i ostala, umrijeti?" Nato će joj ova: "Uzmi ga, jer ovo, koje ti šalje sveti Franjo, živjet će!" Kad se to među njima triput ponovilo, gospođa je dijete uzela u naručaj. Odmah se oda sna probudila i svom je mužu ispričovijedala viđenje. Oboje se obradovaše silnom radošću, a da bi dobili dijete, umnožili su svoje zavjete. I konačno je došlo vrijeme da rodi. I žena rodi sinčića koji je cvatući napredovao i nadoknadio gubitak onih koji pomriješe.

98. Nedaleko od Viterba bijaše žena blizu poroda, ali još bliže smrti. Mnogo su je mučile unutrašnje boli i bila je sva nevoljna zbog tegoba koje prate žene. Pitala je za savjet liječnika, pozivala je iskusne žene. Sve joj to nije ništa koristilo. Preostao je još samo očaj. Jadnica je zazivala blaženoga Franju i između ostaloga je obećala da će doživotno slaviti njegov blagdan. Žena je smjesta bila oslobođena, a porod je radosno dovršen. Kad je postigla što je htjela, zaboravila je na ono što je obećala. Na sam blagdan svetoga Franje pođe da opere rublje, a da jučerašnji zavjet nije zaboravila, nego ga je zanemarila. Najednom ju je snašla strahovita bol. Opomenuta kaznom povratila se kući. Ali kad su se bolovi stišali, jer je bila od onih koje u jednom satu deset puta svoju odluku promijene, gledajući susjede kako su zaposlene, vođena ludom zavišću, odvažila se da radi još nešto gore nego ono prije. Desnu ruku, kojom se dala na posao, nije više mogla pregibati. Odmah joj postade nepokretna i suha. Pokuša da ovu podigne onom drugom, ali pogođena istim prokletstvom i ta se sasušila. Sada ju je morao sin hraniti, a ni za ostale potrebe nije se sama mogla podići. Muž joj se zbog toga zaprepastio i razmišljao o razlogu toga što se zbilo. Uvjerio se da je zanemarena vjernost svetom Franji uzrokom nevolje. Muž i žena, obuzeti strahom, bez odgađanja obnoviše zavjet. Svetac se smilovao, jer uvijek bijaše milosrdan. Raskajanoj je ženi povratio zdravlje udova koji su joj bili uzeti, jer ga je bila prezrela. Tako je po kazni, koju je razglasio grijeh, žena postala primjerom svima koji ne izvršuju zavjete i uliven je strah u one koji se drznu oskvrniti svetačke blagdane.

99. U gradu Tivoli žena nekog suca, pošto je rodila šest kćeri, smućena velikim strahom, odlučila da će se ubuduće suzdržavati od zajedničkoga života s mužem. Nije htjela nastaviti rađanje, jer joj je dotadašnji uspjeh bio nepoćudan. Ženi je to bilo mrsko što je uvijek rađala samo žensku djecu, a izgarala je od želje za muškim potomkom. Krivila je i Božju odluku. Ne smije se mrzovoljasto prihvaćati odluka koja se prema Božjim zakonima izvršuje na ljudima. I tako se ona zlovoljna kroz godinu dana odvojila od vlastitoga muža. Malo kasnije, pošto se pokajala, naloženo joj je da se izmiri sa svojim mužem. Ispovjednik ju je potaknuo da od blaženoga Franje moli sina kojemu neka nadjene ime Franjo, kad ga po njegovim zaslugama dobije. Malo iza toga je ta žena zanjela i dano joj je da rodi dvojke, a molila je samo za jedno. Od ovih je jedan nazvan imenom Franjo, a drugi Blaž.

100. U gradu Le Mans, u Francuskoj, neka vrlo ugledna žena je imala neuglednu služavku koju je silila da na blagdan svetoga Franje radi težački posao. Ta ipak, jer bijaše plemenitijega duha, iz poštovanja prema blagdanu nije bila voljna raditi. Međutim je ljudski strah bio jači od Božjega i djevojka se, iako protiv svoje volje, pokorila nalogu. Rukom je posegla za preslicom, a prsti prihvatiše vreteno. Ali su se ruke odmah ukočile od boli, a prsti su joj upravo izgarali od neopisive vrućine. Po kazni se očitovao grijeh, a žestina bola nije joj dopuštala da šuti. Služavka otrči sinovima svetoga Franje. Otkrije im prijestup i pokaže kako je kažnjena te zatraži

oproštenje. Braća su u povorci otišla u crkvu i za njezino su zdravlje molila samilost svetoga Franje. Dok su sinovi molili oca, ona je bila iscijeljena, ali su na prstima ostale opekline.

101. U mjestu Campagna Maggiore desilo se nešto slično. Neka je žena u predvečerje blagdana blaženoga Franje, kad su je susjede korile što zbog tolikoga blagdana ne miruje i ne pušta posao, tvrdoglavo svoj posao nastavila sve do večeri i nije prestala raditi. Nakon dovršena posla, pošto su joj ruke najednom oslabile i postale nesposobne za bilo kakav posao, obuzeta je ukočenošću i bolom. Odmah je ustala i svečano izjavila kako je omalovažila časni blagdan. U svećenikove ruke je svečano položila zavjet da će svečev blagdan doživotno pobožno slaviti. Kad se zavjetovala, odvedena je u neku crkvu koja je podignuta na čast svetom Franji da u njoj uz plač mnogih zadobije prijašnje zdravlje.

102. U Valladolidu je neka žena, kad ju je susjeda opomenula da svetkuje blagdan svetoga Franje i da toga dana ništa ne radi, vrlo drsko odgovorila i rekla: "Kad bi za svaku vrst posla postojao jedan svetac, broj svetaca bi premašio broj dana." Kad je ovu ludu riječ izgovorila, zadesila ju je božanska osveta te je poludjela. I mnogo je dana bila nesposobna za razumsko rasuđivanje i za pamćenje, dok nije po molitvama, što ih neki upraviše blaženom Franji, njezina duševna bolest iščezla.

103. U gradiću Piglio, u pokrajini Campagna, neka je žena na blagdan svetoga Franje marljivo radila svoj posao. Kad ju je neka odlična žena zbog toga prekorila, jer taj blagdan svi pobožno svetkuju, ona je kazala: "Još mi malo preostaje da svoj posao dovršim. Neka vidi Gospodin, ako time griješim!" I odmah je na kćeri, koja je ondje blizu sjedjela, opazila tešku kaznu. Djevojci su se usta razvukla sve do ušiju, a oči, kao da će joj ispasti, strahovito su se prevraćale. Sa svih se strana strčale žene i majku su proklinjale poradi nedužne kćeri. Shrvana bolom ondje se bacila na zemlju, zavjetovala se da će svake godine svetkovati ovaj blagdan i da će iz poštovanja prema ovome svecu hraniti siromahe. Bez odlaganja su se stišale kćerine muke, čim se majka, koja je sagriješila, pokajala zbog uvrede.

104. Matej iz Tolentina je imao kćer koja se zvala Franciska. Kad su se braća preselila na drugo mjesto, on je mnogo rogoborio. Svojoj kćeri Franciski je promijenio ime. Odredio je da se ubuduće zove Mateja. Lišena tako svoga imena, doskora je bila lišena i zdravlja. Budući da se radilo o preziru oca i o mržnji njegovih sinova, kći je vrlo teško oboljela i našla se u smrtnoj opasnosti. A kad je Mateja počela mučiti žestoka tjeskoba zbog skorine kćerine smrti, napala ga je žena što je zamrzio Božje slugu i što je omalovažio svečevo ime. Brzim poštovanjem je najprije posegao za imenom i svojoj je kćeri ponovno dao ime kojega ju je prije lišio. Kad je napokon uz očevo jadikovanje donesena u prebivalište braće, djevojka je zajedno s imenom zadobila i prijašnje zdravlje.

105. Neka žena iz Pise, ne znajući da je noseća, kad se u tom gradu podizala crkva svetoga Franje, cijeli je dan ondje naporno radila. Njoj se sveti Franjo ukazao noću s dvojicom braće, koja su ispred njega nosila svijeće, i rekao: "Evo, kćeri, začela si i rodit ćeš sina. On će ti biti radost, nadjeneš li mu moje ime." Došlo je vrijeme da rodi i rodila je sina. Svekrva reče: "Zvat će se Henrik po našem rođaku toga imena." Nato će majka: "Nipošto, nego će se zvati Franjo." Svekrva se podsmjehnula otmjenom imenu kao da je seljačko. Nakon nekoliko dana, kad je dječčić imao biti kršten, oboli upravo na smrt. Cijela se kuća ražalostila i radost se prometnula u jadikovanje. A kad je majka noću zbog tjeskobe bdjela, došao je sveti Franjo s dvojicom braće kao i prvi puta te je kao uzbuđen rekao ženi: "Nisam li ti rekao da ti sin neće biti na radost, ne nadjeneš li mu moje ime!" A ona je počela vikati i zaklinjati

se da mu neće nadjeti nijedno drugo ime. Napokon je dječak ozdravio i bio kršten. Odlikovan je imenom Franjo. Dana mu je milost da ne mora plakati, nego da u nedužnosti provede djetinjte dane.

106. Neka je žena iz okolice Arezza u Toskani sedam dana trpjela porođajne boli i već je sva pocrnjela. Kad su svi izgubili nadu, zavjetovala se svetom Franji i umirući je počela zazivati njegovu pomoć. Pošto se zavjetovala, ubrzo je zaspala. U snu joj se ukazao sveti Franjo i pozvao je njezinim imenom Adelazija. Upitao ju je da li prepoznaje njegovo lice. Ona je odgovorila: "Zaista te, oče, poznam." Svetac nastavi: "Znaš li moliti: 'Zdravo, kraljice, majko milosrđa?'" Ona odgovori: "Znam, oče." Reče joj svetac: "Počni i prije nego što dovršiš sretno ćeš roditi!" Kad je svetac ovo rekao, zaviknuo je jakim glasom i vičući je iščeznuo. Na taj se glas žena probudila i sa strahom je počela moliti: "Zdravo, Kraljice." A kad je izgovarala riječi "one svoje milosrdne oči", odmah je, a da molitvu nije ni dovršila, radosna i zdrava rodila dijete.

107. Kad je jedna žena na Siciliji doznala da je blagdan blaženoga Franje, nije marila ostaviti se teška posla, nego je pripremala naćve. Kad je u njih stavljala tijesto i zasukanim ga rukama skupljala na hrpu, opazila je da je tijesto poškropljeno krvlju. Žena je to začuđeno promatralaćela dozivati susjede. A kako su one sve većma pristizale da vide neobićnu pojavu, to su se u tijestu tragovi krvi povećavali. Žena se pokajala, jer je učinila ono što je učinila. Zavjetovala se da ubuduće na blagdan svetoga Franje neće raditi teške poslove. Kad je obećanje tako potvrdila, s tijesta je nestalo krvavih tragova.

108. Dok je svetac još živio u tijelu, a neka žena iz okolice Arezza bila noseća i priblićilo se vrijeme da rodi, obuzela ju je nevjerojatna tjeskoba. Rađajući mućila se više dana. Desilo se da je u to vrijeme blaćeni Franjo, zbog tjelesne slabosti onuda prolazio na konju u jedno samotićšte. Svi su oćekivali da proće kroz ono mjesto, gdje se žena nalazila u mukama. Kad se on već nalazio u samotićštu, neki je brat prolazio kroz ono seoce s konjem na kojem je prije jahao svetac. Kad su stanovnici onoga mjesta opazili da to nije sveti Franjo, jako su se raćalostili i mećusobno su se počeli pitati da li bi se mogla naći neka stvar koju je sluga Gospodnji doticao svojom rukom. I pronaćli su uzde što ih je on drćzao rukama. Brzo su konju s glave skinuli oćglavinu. Kad je žena osjetila da su ove uzde na nju stavljene, uklonjena je svaka opasnost. Radosno je rodila i bila zdrava.

13. poglavljje

Izljećenje prodora

109. Brat Jakob iz mjesta Iseo, ćovjek koji je u naćšem Redu bio dosta poznat i cijjenjen, pruća svjedoćanstvo o samom sebi. Na slavu naćsega oca, za dobroćinstvo ozdravljenja on zahvaljuje svecu Boćžjem. Dok još bijaće kao nećjako dijete u oćińskom domu, u tijelu je pretpio vrlo tećzak prodor (hernija). Ono što je u tijelu sakriveno i što je priroda smjestila tako da bude nevidljivo, ispalo je na drugim mjestima i uzrokovalo velike tegobe. Otac i svojta, kojima je stvar bila poznata, zbog toga su trpjeli. Premda su u lijećnika traćili pomoć, ćinilo se da sve nića ne koristi. I napokon je mladić, nadahnut boćžanskom miloćću, počeo razmićljati o spasenju duće i počeo ozbiljno traćiti Boga koji lijeći slomljena srca i povezuje njihove rane. Tako je predano stupio u Red svetog Franje, ali nije nikom oćtkrio kakva ga mući bolest. Kad je, mećutim, proveo u Redu neko vrijeme i kad su braća saznala za mladićevu bolest,

u svojoj su ga smetenosti htjeli otpustiti roditeljima, iako teška srca. No, mladićeva je postojanost bila tolika da je nadvladao neugodnu silu. Zato su se braća za nj brinula dok ga nije ojačala milost Božja i dok po svom ponašanju nije postao samostalan čovjek. Među njima je preuzeo dušobrižništvo i provodio hvalevrijedan redovnički život. - Kad je tijelo blaženoga Franje bilo prenošeno u svoje konačno počivalište, desilo se da je spomenuti brat s ostalima prisustvovao svečanostima prijenosa. I kad se približio grobu u kojem je počivalo tijelo svetoga oca, započeo je odužu molitvu za već zastarjelu bolest. Odmah su se svi dijelovi tijela na čudesan način povratili na svoja mjesta. Kad je osjetio da je ozdravio, odložio jepodvezni remen i od tada je bio sasvim oslobođen od svake boli.

110. Neki je čovjek iz Pise, kojem je sva utroba propala kroz donji dio tijela, zbog žestokih bolova i velikoga srama protiv samoga sebe usmjerio đavolsku namisao. Kad se našao u najdubljem ponoru očaja, da više ne bi morao živjeti, odlučio se objesiti. Ipak je, međutim, jer ga je uznemirivao žalac još neugušene savjesti, počeo sebi u pamet dozivati ime svetoga Franje i ustima ga je, iako slabo, počeo zazivati. Odmah mu se u duši pojavila promjena one proklete odluke, i izmolio je brzo izlječenje od strahovite muke.

111. Sin nekoga čovjeka iz gradića Cisterna iz Maritima bio je strahovito mučen teškim prodorom. Ni na jedan umjetni način nije mogao zadržati utrobu. Podvezni remen, koji pomaže kod onakvih prodora, prouzročio je brojne nove prodore. Nesretni roditelji su zbog toga mnogo trpjeli. Strahovit izgled ove nevolje bio je razlogom da su mladića sažalijevali i susjedi i znanci. Pošto su iskušana sva sredstva i liječenje nije ništa pomoglo, majka i otac zavjetovaše sina svetom Franji. Odnese ga, dakle, na blagdan svetog Franje u crkvu koja mu je na čast podignuta u gradiću Veletri. Smjestiše ga ispred svećeve slike i načiniše zavjet. S ostalim su mnoštvom naroda za nj prikazali mnogo suza. Kad se u misi pjevalo Evanđelje i kad su izrečene riječi da se ono "što je sakriveno od mudrih i umnih objavljuje malenima", najednom se raskinuo podvezni remen, beskorisna pomagala se raspadoše. Rana je odmah zarasla i željeno zdravlje se u cijelosti vratilo. Nasta veliko klicanje onih koji su hvalili Gospodina i iskazivali čast njegovu svecu.

112. Kad je u Ceccanu, gradiću u pokrajini Campagna, u jutarnje doba u crkvu unišao kapelan, nenadano je tako nezgodno pao da su mu unutrašnji organi ispali i objesili se u donjem dijelu tijela. Priskočiše svećenici i drugi susjedi. Podigoše ga i smjestiše u krevet. Tako je nepokretan ležao osam dana te nije mogao ustati ni da obavi nuždu. Pozvani su liječnici da pruže pomoć svoje vještine. Bol se povećavala, bolest nije izliječena, nego se još pogoršala. Dok je neželjena grdoba zauzimala mjesto koje joj ne pripada, čovjeka su mučile tolike boli da bijednik osam dana nije mogao jesti. Čovjek je već zdvajao. Čekala ga je sigurna smrt. Napokon se obratio blaženom Franji za pomoć. Imao je pobožnu, bogobojaznu kćer. Nju je zamolio da za nj zatraži pomoć svetoga Franje. Na čas je blagoslovljena kći izišla napolje i prionula uz molitvu. Uz obilne suze molila je Oca za oca. Veliku snagu ima molitva. Ubrzo ju je otac pozvao, dok je još molila, i obavijestio je o radosti nenadana ozdravljenja. Sve se u njemu smjestilo na svoje mjesto. Osjećao se da je bolje raspoložen nego prije. Zavjetovao se da će blaženoga Franju uvijek smatrati svojim zaštitnikom i da će svake godine slaviti njegov blagdan.

113. Neki je čovjek u gradiću Spelli mnogo trpio od prodora napose zato što je izgledalo da mu je sva sadržina trbuha ispala na donjem dijelu tijela. Dugo vremena nije mogao utrobu, koja mu je propala kroz prodor, potisnuti natrag niti ju je uz liječničku pomoć mogao srediti. Kad je izgubio pouzdanje u liječnike, zatražio je

božansku pomoć. Pošto je, dakle, pobožno zazvao zasluge blaženoga Franje, osjetio je da se ono, što je prije bilo proderano, čudesnom brzinom učvrstilo, a što je bilo izobličeno, poprimilo je svoj redoviti oblik.

114. Neki je mladi čovjek imenom Ivan iz biskupije Sora imao tako težak prodor da mu liječnici nikakvim sredstvima nisu mogli pomoći. Desilo se da mu je žena jednoga dana otišla u crkvu blaženoga Franje. Dok je molila za muževo zdravlje, jedan joj je od braće prostodušno rekao: "Idi i kaži svome mužu da se zavjetuje blaženom Franji i neka na mjestu prodora načini znak križa!" Kad se ona vratila, kazala je to svome mužu. On se zavjetovao blaženom Franji, na povrijeđenome mjestu je načinio znak križa i utroba mu se vratila na svoje prvotno mjesto. Čovjek se čudio brzom i nenadnom ozdravljenju. Kušao je izvesti mnoge pokrete kako bi se uvjerio da je zaista ozdravio, kao što se to nenadano pokazalo. - Istom se čovjeku, kad ga je pritisla teška groznica, u snu pokazao blaženi Franjo. Pozvao ga je njegovim imenom i rekao: "Nemoj se, Ivane, bojati jer ćeš od svoje bolesti ozdraviti!" Ovo čudo uživa najveću vjerodostojnost, jer se nekom pobožnom čovjeku, koji se zvao Robert, ukazao blaženi Franjo, a kad ga je ovaj zapitao tko je, on je odgovorio: "Ja sam Franjo, a došao sam izliječiti jednoga svog prijatelja."

115. Na Siciliji je nekoga čovjeka imenom Petra, kojem se najednom načinio prodor, kad je obećao da će pohoditi njegove moći, čudesno ozdravio.

14. poglavlje

Slijepi, gluhi i nijemi

116. U samostanu u Napulju više je godina boravio jedan slijepi brat imenom Robert. U očima mu se pojavile neke izrasline koje su priječile trepanje i upotrebu vjeđe. Kad se ondje sakupilo mnogo braće izvana s različitih strana svijeta, blaženi otac Franjo, zrcalo i uzor poslušnosti, da bi ih novim čudom potaknuo na putovanje, u njihovoj je nazočnosti spomenutoga brata izlječio ovako: Brat Robert je jedne noći ležao nasmrt bolestan. Već je obavljena i preporuka duše. Kad se najednom uza nj našao blaženi otac s trojicom braće savršene svetosti, a to su bili sveti Antun, brat Augustin i brat Jakob iz Asiza. Ovi, koji su ga savršeno nasljedovali za života, tako su ga radosno slijedili i nakon smrti. Sveti je Franjo uzeo nožić te odrezao suvišno meso, povratio mu prijašnji vid, izvukao ga iz ralja smrti i rekao mu: "Sine Roberte, milost koju sam ti iskazao, znak je braći koja odlaze među udaljene narode da ću ja ići ispred njih i da ću upravljati njihovim koracima. Neka pođu radosno i neka naloženi im čin poslušnosti veselim srcem izvrše! Neka sinovi poslušnosti budu radosni, naročito oni što ostavljaju vlastitu zemlju; kad zaboravljaju na zemaljsku domovinu, ispred njih stupa revan i brižljiv vođa!"

117. U Zancatu, gradiću nedaleko od grada Anagni, neki je vitez posvema izgubio vid. Upravo se desilo da su se dva mala brata, koji su stigli iz udaljenih krajeva, svratila u njegovu kuću radi noćenja. Cijela ih je obitelj dolično primila i prema njima se postupalo sa svom pažnjom. Gostoprimčevu sljepoću nisu opazili. Nakon toga su otišli u prebivalište braće koje se nalazilo šest milja daleko i ondje proboraviše osam dana. Jedne se noći blaženi Franjo jednom od one braće ukazao u snu i rekao: "Ustani, sa subratom se požuri kući vašega gostoprimca koji je u vama počastio mene i poradi mene vam je iskazao tolike čine ljubavi! Odužite se za dobročinstvo što vas je lijepo primio i počastite onoga koji je vama iskazao čast! Slijep je naime i ne vidi, a to mu prouzročiše njegovi grijesi koje još nije ispovjedio.

Očekuje ga tama vječne smrti, čekaju ga vječne muke. K tomu ga još sputavaju opačine koje još nije odbacio." Kad je otac iščeznuo, sin je preneražen ustao te je sa subratom brzo izvršio nalog. Oba se brata zajedno povratit će gostoprimcu. Onaj, koji je imao viđenje, redom je ispričovijedao sve što je vidio. Onaj se čovjek veoma začudio i potvrdio da je sve istina što je čuo. Bio je ganut do suza. Spremno se ispovjedio i obećao da će se popraviti. Kad se u njemu unutrašnji čovjek tako obnovio, onaj vanjski je odmah zadobio izgubljeni vid. Ovo veliko čudo se svuda naokolo razglasilo i sve je, koji su to čuli, pridobilo za gostoljubivost.

118. U Tebi u Grčkoj neka je slijepa žena dan prije blagdana svetoga Franje postila o samom kruhu i vodi. Na sam blagdan u rano jutro njezin ju je muž odveo u crkvu braće. Za vrijeme mise, kad je podignuto Tijelo Kristovo, ona je otvorila oči. Javno je vidjela i najpobožnije se poklonila. Dok se klanjala, jakim je glasom zaviknula. "Hvala Bogu i njegovu svecu, jer vidim Kristovo Tijelo!" Svi nazočni su počeli klicati. Nakon svetog bogoslužja žena se povratila svojoj kući, vođena vlastitim očima. - Krist je bio Franji svjetlo dok je živio. I kao što mu je onda povjerio dar čudesa tako i sada želi da se njegovu tijelu odaje svaka čast.

119. Neki dječak, star četrnaest godina, iz gradića Pofi u Kampaniji pogođen nenadnom bolešću sasvim je izgubio lijevo oko. Žestina boli je oko istisnula iz njegova mjesta te je osam dana izvana visjelo o tankoj, prst dugačkoj mesnatoj niti i umalo da se nije posve osušilo. I kad nije ništa drugo preostalo nego da se odreže, a liječnici izgubili svaku nadu, njegov se otac svim srcem obratio za pomoć blaženom Franji. Poniznim prošnjama se neumorni pomagač bijednika nije oglušio. Usahlo oko je čudesnom moći smjestio na njegovo mjesto i osvijetlio ga prvotnom svježinom željena svjetla.

120. U istoj pokrajini, u mjestu Castro, jednom je svećeniku iz visine palo na glavu veliko drvo i vrlo jako ga udarilo da je na lijevo oko oslijepio. Oboren na zemlju, zapomažući jakim glasom, počeo je zazivati svetoga Franju: "Pomozi mi, sveti oče, da bih mogao poći na tvoju svetkovinu kao što sam tvojoj braći obećao da ću ići!" Bilo je naime predvečerje svečeva blagdana. Odmah je ustao sasvim iscijeljen. Na sav je glas izražavao svoju zahvalnost i radost. Sve je nazočne, koji su ga sažalijevali zbog nesreće, potaknuo na divljenje i klicanje. Otišao je na proslavu i svakom je pripovijedao kako je na samom sebi doživio svečevu dobrotu i moć. Neka se zato naviknu štovati njega za kojega znadu da tako pritječe u pomoć svojim štovateljima.

121. Dok je blaženi Franjo još bio živ, neka je žena iz mjesta Narni oslijepila. Kad je ovaj čovjek Božji na njezinim očima načinio znak križa, odmah je na čudesan način zadobila izgubljeni vid.

122. Neki je čovjek imenom Petar Roman iz Monte Gargana, dok je u vinogradu podsijecao neko drvo, zadobio udarac u oko i tako je raspolovljeno po sredini da mu je očna jabučica rasječena visjela izvana. I kad je u tako beznadnoj nevolji izgubio nadu da bi mu koji čovjek mogao pomoći, obećao je da na blagdan svetoga Franje neće ništa jesti, ako mu on pomogne. Božji je svetac odmah povratio oko na određeno mjesto, sastavio je obje polovine i obdario ga prijašnjim vidom.

123. Sin nekog plemenitaša, slijep od rođenja, po zaslugama blaženog Franje je zadobio željeni vid. Dotični je po tom slučaju dobio i ime, nazvan je Iluminat (tj. Prosvijetljeni). Kasnije, kad je poodrastao, stupio je u Red svetoga Franje i konačno je ono, što je sveto započeo, još svetije dovršio.

124. Bevagna, poznati gradić, nalazi se u Spoletskoj kotlini. Tu je stanovala jedna sveta žena s još svetijom djevicom kćerkom i unukom koja je bila posve predana Kristu. Sveti je Franjo svojim gostovanjem više puta počastio njihovu gostoljubivost. Ta je žena imala i sina u Redu male braće. Bio je to čovjek velika savršenstva. No, jedna je od njih, naime, unuka bila lišena vida vanjskih očiju, dok su, međutim, njezine unutrašnje oči, kojima se vidi Bog, sjale divnom oštrinom. Kad je sveti Franjo zamoljen da se smiluje njezinoj boli i da svrati pažnju na njihove napore, svojom je slinom u ime Presvetoga Trojstva slijepoj tri puta namazao oči i povratio joj željeni vid.

125. U gradiću Citta della Pieve živio je mlad prosjak koji je od rođenja bio gluhonijem. On je imao tako osakaćen i kratak jezik da su ga oni, koji su to mnogo puta istraživali, vidjeli kao da je odrezan. Neki ga čovjek imenom Marko poradi Boga primi kao gosta. Kad je mladić doživio njegova dobročinstva, trajno je kod njega ostao. Dok je spomenuti čovjek jedne večeri sa svojom ženom večerao, a dječak je pred njima stajao, rekao je ženi: "Smatrao bih to najvećim čudom kad bi blaženi Franjo ovome poklonio sluh i govor." I nadoda: "Zavjetujem se Bogu, ako se blaženi Franjo udostoji ovo učiniti da ću iz ljubavi prema njemu ovoga dječaka doživotno uzdržavati." I gle čuda! Najednom je mladiću narastao jezik i on je progovorio rekavši: "Neka živi sveti Franjo kojega vidim kako gore stoji i daje mi govor i sluh. Što da reknem narodu?" Njegov hranirelj reče: "Hvali Gospodina i mnoge ćeš ljude spasiti." Ljudi onoga kraja koji su ga poznavali bili su prvi ispunjeni najvećim divljenjem.

126. Neka je žena iz Apulije prije dosta vremena izgubila govor i sposobnost nesmetana disanja. Njoj se, dok je noću spavala, ukazala Djevica Marija i rekla joj: "Ako hoćeš ozdraviti, pođi u crkvu svetoga Franje u Verosu pa ćeš ondje primiti željeno zdravlje!" Žena je ustala i, jer nije mogla disati niti govoriti, roditeljima je pokazala znakovima da želi ići u Verosu. Roditelji pristadoše i s njom podoše u mjesto. Kad je žena unišla u crkvu svetoga Franje i kad je iz dubine srca zamolila pomoć, odmah je povratila neku mesnatu tvar i naočigled svima koji su je promatrali čudesno ozdravila.

127. U biskupiji Arezzo neka je žena sedam godina bila nijema. Neprekidnim željama je navaljivala na uši Božje da bi se Bog udostojao razvezati joj jezik. I gle, dok je spavala pojaviše se dva mala brata odjevena u crvenu odjeću i blago je potaknuše da se zavjetuje svetom Franji. Rado je prihvatila njihov poticaj. Zavjetovala se srcem, jer ustima nije mogla. Kad se probudila, zadobila je govor.

128. Neki je sudac imenom Aleksandar omalovažavao čudesa svetog Franje. Kroz više od šest godina bio je na čuđenje ljudima lišen govora. U čem je sagriješio, u tom je bio i kažnjen. Kad se duboko pokajao, žalio je što je svečeva čudesa omalovažavao. Zato svetac nije ustrajao u svom neraspoloženju, nego ga je, jer se kajao i ponizno ga zazivao, povrativši mu govor, ponovno primio u milost. Od tada je svoj pogani jezik stavio u službu veličanja blaženog oca. Po kazni je postao daleko pobožniji.

129. Budući da spominjemo opadača, pada nam na pamet nešto što je korisno ispriповijedati. Neki je vitez imenom Gineldo iz mjesta Borgo u pokrajini Masa najbezočnije napadao djela i čudesa blaženog Franje. Pred hodočasnike je koji su dolazili da ga počaste iznosio mnoge pogrde i protiv braće je javno blebetao iznoseći svakakve budalaštine. Kad se jednog dana kockao, pun mahnita nevjerovanja, kazao je nazočnima: "Ako je Franjo svet, neka se na kockama pokaže osamnaest bodova!" Dskora se u tri maha pokazao na kockama šestica. I bacao je kocke devet puta. Svaki

put kad je bacio, dobio je po tri šestice. U svom ludovanju nije prestao, grijeh je tovario na grijeh, a psovku gomilao na psovku, te je rekao: "Ako je istina da je taj Franjo svet, neka danas moja glava padne od mača. A ako nije svet, ostat ću neozlijeđen!" Srdžba Božja nije oklijevala. Po Božjoj presudi njegova molitva postade grijehom! Kad je igra dovršena, jer je svom sinovcu nanio nepravdu, ovaj je zgrabio mač i zarinuo mu ga u prsa. Bezbožnik je istoga dana umro. Sin tame postade plijenom pakla. - Neka se čuvaju psovači i neka ne misle da riječi nestaju u zraku i da nema onoga tko će osvetiti nepravde nanesene svecima.

130. Neka žena imenom Sibilija više godina bijaše slijepa...³⁰

131. U selu Vicalvi, u biskupiji Sora, bijaše djevojka slijepa od poroda. Majka ju je dovela u kapelu blaženog Franje. Kad je zazvala Kristovo ime, po zaslugama svetog Franje zavrijedila je dobiti vid koji nije nikada imala.

132. U gradu Arezzo u crkvi svetog Franje, sagrađenoj nedaleko od grada, jedna je žena, koja nije vidjela sedam godina, zadobila izgubljeni vid.

133. U istom je gradu sin neke siromašne žene od blaženog Franje, komu ga je ona zavjetovala, zadobio vid.

134. Neki je slijepac iz mjesta Spello kod svečeva groba ponovno zadobio davno izgubljeni vid.

135. U mjestu Pogibonzi, u firentinskoj biskupiji, živjela je neka slijepa žena. Zbog jedne objave počela je pohađati neku kapelu blaženog Franje. Kad je onamo donesena, bijednica se ničice bacila pred oltarom. U tren oka je primila vid i bez vodiča se povratila kući.

136. Neka je druga žena iz Camerina bila sasvim slijepa na desno oko...³¹

137. Nešto slično se dogodilo jednoj ženi iz Gubbija...³²

138. Jedan je Asižanin pet godina bio slijep...³³

139. Albertin iz Narnija izgubio je vid. Vjeđe su mu visjele sve do obraza. Zavjetovao se svetom Franji i zavrijedio da zadobije vid i ozdravi.

140. Jedan mladić imenom Vila nije mogao ni hodati ni govoriti. Umjesto njega se zavjetovala majka. Ona je izradila voštani lik i odnijela ga s velikom pobožnošću na mjesto gdje počiva blaženi otac Franjo. Kad se povratila kući, zatekla je sina kako hoda i govori.

141. Neki čovjek iz biskupije Perugia je posve izgubio govor...³⁴

142. Jedna je žena imala kamen u grlu. Od silne vrućice joj se osušio jezik. Nije mogla ni govoriti, ni jesti ni piti. I kad je potrošila mnogo lijekova, nije osjetila ni poboljšanja ni olakšanja. U srcu se zavjetovala svetom Franji i u tren oka joj se meso otvorilo te je iz grla izbacila kamen.

143. Čovjek imenom Bartol iz gradića Arpino, biskupije Sora, sedam je godina bio bez sluha. Ponovno ga je zadobio kad je zazvao ime blaženog Franje.

144. Neka je žena iz sela Piazza, na Siciliji, bila lišena govora. Srcem se pomolila blaženom Franji i ponovno je zadobila milost željena govora.

145. U gradu Nicosia³⁵ je jedan svećenik po običaju ustao za Jutarnju. Kad je čitač od njega zatražio blagoslov, odgovorio je piskutajući, ne znam što, stranim jezikom. Tako je bez svijesti odnesen kući. Kroz mjesec dana je bio sasvim lišen govora. Kad mu je neki čovjek Božji savjetovao da se zavjetuje svetom Franji, jezik mu je ponovno osposobljen i oslobođen je od duševne bolesti.

15. poglavlje

Gubavci i krvarenja

146. U S. Severino jedan je mladić imenom Akto bio sav gubav. Svi su mu udovi bili natečeni i iskrivljeni. I sam je sve to gledao sa zgražanjem. Tako je bijednik neprestano ležao u svom bolesničkom krevetu, a svojim roditeljima je zadavao mnogo žalosti. Jednog mu dana dođe otac te ga je nagovarao da se zavjetuje blaženom Franji. On je na to radosno pristao. Otac je dao donijeti stijenj od svijeće i mladić se zavjetovao da će svake godine blaženom Franji odnijeti svijeću dugačku kao što je sam bio visok. Kad je načinio zavjet, smjesta je ustao i bio očišćen od gube.

147. Neki drugi čovjek imenom Bonushomo iz grada Fano bijaše i gubav i uzet. Roditelji ga doniješe u crkvu blaženog Franje, i on je ozdravio od obadviju bolesti.

148. Jedna plemkinja imenom Rogata, iz biskupije Sora, dvadeset i tri je godine trpjela od krvarenja. Kad je slušala kako jedan dječak romanskim govorom pjeva o čudesima što ih je Bog u one dane učinio po blaženom Franji, potaknuta silnom boli, provalila je u plač i ovako je u sebi, prosvijetljena vjerom, počela govoriti: "O, preblazeni oče Franjo, koji sjaš tolikim čudesima, ne bi li se udostojao osloboditi me od ove bolesti! Tako veliko čudo do sada još nisi učinio." Od prevelika se gubitka krvi češće činilo da će ta žena izdahnuti. A ako bi se kada krv zaustavila, nateklo bi joj cijelo tijelo. Što da još rekнем? Nakon nekoliko dana je osjetila da je po zaslugama blaženog Franje izliječena. - Njezina sina imenom Marije, koji je imao ukočenu ruku, svetac je Božji izliječio po samom zavjetu.

149. Blaženi je Franjo, Kristov stjegonoša, ozdravio jednu ženu sa Sicilije, koju je sedam godina mučilo krvarenje.

16. poglavlje

Umobolni i opsjednuti

150. Petar iz Foligna jednom je zgodom krenuo na hodočašće u svetište svetog Mihaela. Kad je kušao vodu iz nekog izvora, učinilo mu se kao da je ispio đavla. Od tada je tri godine bio opsjednut. Tijelo mu je bilo mrcvareno, govorio je najopakije stvari i izvodio ono najodvratnije. Kad je napokon rukom dotaknuo grob blaženog oca i ponizno zazvao njegovu moć, čudesno je bio oslobođen od nečistih duhova, koji su ga okrutno mrcvarili.

151. Neko je ženi iz grada Narni, koja bijaše opsjednuta, u snu naredio da se prekriži. A ona, kako je izgubila upotrebu razuma, uopće se više nije znala prekrižiti. Blaženi joj je otac utisnuo znak križa i od nje odagnao svekoliko đavolsko mučenje.

152. U Maritimi je jedna žena pet godina bila duševno bolesna, bila je lišena vida i sluha. Zubima je trgala haljine, nije se plašila ni vode ni vatre i strahovito ju je mučila padavica. Jedne noći, kad je Božje milosrđe odlučilo smilovati joj se, svladao ju je spasonosan strah. U snu je vidjela blaženoga Franju kako sjedi na divnom prijestolju. I ona se preda nj prostrla moleći ponizno za zdravlje. On, međutim, nije udovoljio njezinoj molbi. Zato se žena zavjetovala i obećala da neće uskratiti milostinju onima koji je zamole njemu za ljubav, doklegod bude nešto imala. Odmah je svetac obnovio ugovor što ga je na sličan način načinio s Bogom. Prekrižio ju je znakom križa i potpuno ju je ozdravio.

153. U mjestu Norcia jednu je djevojku snašla neka bolest. Napokon je spoznala da je muči đavao. Često je naime škripala zubima i samu je sebe mrcvarila. Nije se klonila provalija, nije se bojala pogibli; izgubila je tako govor i izdadoše je udovi, i nije mogla činiti ništa razumno. Njezini roditelji, potišteni zbog sramote, svezanu je za nosila na kljusetu dopremiše u Asiz. I dok je na svetkovinu Obrezovanja Gospodinova pred oltarom svetog Franje za vrijeme svečane mise ležala ispružena, najednom je iz sebe izbacila nešto odvratno. Odmah se uspravila na noge da poljubi oltar svetog Franje. Sasvim oslobođena od svake bolesti ovako je povikala: "Hvalite Boga i sveca njegova!"

154. Sin jednoga plemića bolovao je od padavice koja nije bila ništa manje strašna nego što je bila strahovito bolna. Na usta mu je izlazila pjena, sve je gledao tupim pogledom i, jer je zlorabio svoje udove, izbacivao je iz sebe nešto đavolsko, ne znam što. Roditelji su vapili svecu Božjem, molili su od njega lijek i bijednog su sina preporučivali njegovoj ljubavi. Nakon toga se jedne noći majci u snu ukazao prijatelj dobrote i rekao joj: "Evo, sada dolazim da izliječim tvoga sina." Na taj se poziv žena probudila i dršćući ustala. Svog je sina našla potpuno izliječena.

155. Mišljenja sam da se u njegovu životopisu ne smije prešutjeti kako je bio slavan po čudesnoj moći protiv zlih duhova. U gradiću S. Gemini je čovjek Božji, kad je jednom zgodom navješćivao kraljevstvo nebesko, došao k nekom bogobožnom čovjeku da ga taj ugosti. Njegovu je ženu kako je bilo svima poznato, mučio đavao. Kad su blaženog Franju za nju zamolili, u strahu da ga ljudi neće veličati, nećkao se da to učini. Kad su ga konačno svojim molbama pridobili, u tri je kuta kuće postavio trojicu braće da se mole, a u četvrti je otišao sam. Pošto su molitvu dovršili, s pouzdanjem je pristupio k ženi, koja je bila strahovito mučena, te je u ime Isusa Krista đavlu zapovijedio da iziđe iz nje.

Đavao je na njegovu zapovijed s tolikom brzinom i bijesom izišao te je čovjek Božji mislio da mu se htio narugati. Zbog toga je odande otišao kao posramljen. - Kad je nekom drugom zgodom prolazio kroz isti gradić, ona je žena za njim na ulici vikala i ljubila trag njegovih nogu da bi se udostojao progovoriti joj. Kad su ga tada mnogi uvjerali kako je ona oslobođena, jedva je pristao na molbe mnogih da s njom razgovara.

156. Nekom je drugom zgodom boravio u Citta di Castello. Dovedoše k njemu opsjednutu ženu. Stajala je vani i škrgutala zubima. Sve je uznemirivala lajanjem. Mnogi su sveca Božjega molili da je oslobodi. Tužili su se da ih mnogo vremena uznemiruje svojim ludovanjem. Blaženi je Franjo k njoj poslao brata, koji bijaše s njim, da izvidi radi li se o đavlu ili o ženskoj prijevari. A ona, znajući da to nije sveti Franjo, narugala mu se i omalovažila ga. Sveti je otac bio u kući i molio. Dopršivši molitvu, izišao je napolje k ženi. Ona nije mogla podnijeti njegovu nazočnost. Valjala se po zemlji i urlala. Svetac je Božji zapovjedio đavlu pod poslušnost da iziđe. On je smjesta izišao, a ženu je ostavio neozlijeđenu.

17. poglavlje

Skvrčeni i slomljeni

157. U grofoviji Parma nekom se čovjeku rodio sin koji je imao iskrivljenu nogu. Peta mu je bila sprijeda, a prsti otraga. Taj čovjek bijaše siromašan, ali odan svetom Franji. Danomice se svetom Franji jadao zato što mu se sin rodio na porugu. Uvijek je naglašavao svoje siromaštvo. U duši je razmišljao kako da nogicu nejkaka

djeteta silom namjesti u pravi položaj. Dojilja je na to pristala. Namjeravao je to izvesti u vrijeme kad su dječakove noge još savitljivije. No, prije nego što je došlo do tako luda pokušaja, kad je dijete oslobođeno povoja, po zaslugama svetog Franje je dječak nađen tako zdrav, kao da prije toga nije imao ništa ne prirodno.

158. U mjestu Sceppito, nedaleko od Amiterna, muž i žena imali sina kojega su danomice oplakivali kao baštinjenu sramotu. Taj nije izgledao kao čovjek nego kao nakaza, jer su mu udovi bili ne prirodno iskrenuti. Što treba da bude sprijeda, bilo je okrenuto natrag. Ruke su mu naime bile spojene s vratom, a donji dio ruku je bio srašten s prsima. Ruke su mu i noge tako nekako bile sraštene te je izgledao kao kugla, a ne kao ljudsko tijelo. Skrivali su ga pred pogledima rođaka i susjeda da ga ne bi mogli vidjeti. No, više su trpjeli od sramote negoli od bola. Zato je muž, obuzet bolom, predbacivao ženi što ne rađa djecu poput ostalih žena, nego rađa neke nakaze koje se ne mogu usporediti ni s najodvratnijim bićima. Zaključivao je da je to kazna Božja koja proistječe iz ženina grijeha. A ona je, satrvana bolom i smućena sramom, često uzdišući vapila Kristu. Zazivala je pomoć svetoga Franje da joj se nesretnoj i toliko osramoćenoj udostoji smilovati. Jedne noći, kad zbog ove žalosti nije mogla spavati ukazao joj se sveti Franjo i tješio je ovim nježnim riječima: "Ustani i odnesi dijete u obližnje mjesto koje je posvećeno mojem imenu pa ćeš ga okupati u vodi tamošnjega zdenca. Čim dijete poliješ onom vodom, potpuno će ozdraviti." Žena je zanemarila s obzirom na dijete ispuniti svečev nalog, pa kad joj se i drugi puta ukazao i to isto ponovio, nije poslušala. No, svecu se smilila njezina prostodušnost pa joj se na iznenađujući način smilovao. Treći joj se put ukazao sa slavnom Djevicom i s veličanstvenom pratnjom svetih apostola, u tren ju je oka uzeo zajedno s djetetom i prenio pred vrata spomenutog mjesta. U prvo praskozorje, kad je iščezlo ono tjelesno viđenje, žena se zaprepastila i preko svake mjere začudila te je pokucala na vrata. Braći je zbog novine događaja ulila veliko divljenje. Svim svojim pouzdanjem je očekivala ozdravljenje djeteta koje joj je i treći put obećano. Uskoro prispješe ugledne žene iz istoga kraja kao hodočasnice. Čuvši što se dogodilo, veoma se začudiše. brzo iz zdenca izvukoše vode i jedna između njih, uglednija od ostalih, vlastitim rukama okupa dijete. Odmah su se svi udovi razmjestili na svoja mjesta i dječak je bio zdrav. Veličina čuda je svima ulila veliko divljenje.

159. U gradiću Cori, u biskupiji Ostia, jedan je čovjek tako povrijedio goljениčnu kost da nikako nije mogao ni hodati ni kretati se. Dok se tako nalazio u strahovitoj tjeskobi i izgubio nadu u ljudsku pomoć, jedne se noći počeo tužiti svetom Franji zbog te stvari kao da ga vidi nazočna. Rekao mu je: "Pomozi mi, sveti Franjo, sjeti se kako sam ti služio i kako sam te štovao! Na svom magarcu sam te prenosio, tvoje svete noge i tvoje svete ruke sam ljubio. Uvijek sam ti iskazivao štovanje, uvijek sam prema tebi bio dobrohotan. Gle, umirem od ovih užasnih boli." Ganut ovim jadikovkama, Franjo se odmah našao uza nj. Sjetio se dobročinstva, pokazao se zahvalnim za štovanje i budnom se čovjeku ukazao s jednim bratom. Rekao je da je došao na njegov poziv i donio lijekove za ozdravljenje. Malim je štapićem koji je imao urezano slovo tau (T) dotaknuo bolesno mjesto. Pošto se vratilo zdravlje, na tom je mjestu do danas ostao znak slova tau. - Sveti je Franjo tim znakom označivao svoja pisma kad god bi iz potrebe ili iz ljubavi upravio kakvo pismo.

160. Jedna je djevojka donesena k njegovu grobu, a već je godinu dana imala nakazno iskrivljen vrat...³⁶

161. U grofoviji Narni je neki dječak imao potkoljениčne kosti tako ukočene i izvinute da je mogao hodati samo pomoću dviju štaka. Ta ga je bolest pratila od ranog djetinjstva. Bio je prosjak. Svoje roditelje nije ni poznavao. Po zaslugama blaženog

Franje bio je oslobođen od spomenute nevolje i slobodno je bez štaka išao kamo god je htio.

162. Neki Nikola iz Foligna je imao ukočenu lijevu nogu...³⁷

163. Jedan je dječak isto tako imao ukočenu nogu...³⁸

164. U gradu Fano živio je neki bogalj...³⁹

165. Jedna djevojčica iz Gubbija je imala kljaste ruke...⁴⁰

166. Neki drugi dječak iz Montenara je ležao pred vratima crkve svetog Franje više dana...⁴¹

167. Neki drugi građanin iz Gubbija...⁴²

168. Jedan čovjek iz biskupije Volterra imenom Rikomagno jedva je na rukama mogao po zemlji puzati; jer je bio nakazno naduven, i vlastita majka ga je napustila. Ponizno se zavjetovao blaženom Franji i odmah je bio ozdravljen.

169. U istoj biskupiji su dvije žene, od kojih se jedna zvala Viridis, a druga Sangvinea, bile tako ukočene da se uopće nisu mogle kretati. Drugi su ih nosili. Ruke, na koje su se upirale pri kretanju, bile su im izranjane. Kad su se zavjetovale, vratilo im se zdravlje.

170. Neki čovjek imenom Jakob iz mjesta Poggibonsi toliko je bio pognut i ukočen da mu se lice doticalo koljena. Njegova majka udovica ga je odnijela k nekoj kapeli blaženoga Franje. Kad se za njegovo zdravlje pomolila Gospodinu, kući ga je odvela čila i zdrava.

171. U mjestu Vicalvi osušena ruka neke žene po zaslugama svetog oca postala je slična onoj drugoj.

172. U gradu Capua neka se žena zavjetovala da će osobno pohoditi grob blaženoga Franje. Zbog obiteljskih briga je zaboravila na svoj zavjet. Najednom joj je bila uzeta desna strana tijela. Glava i ruka, zbog ukočenosti mišića, nisu se mogle ni u kojem pravcu okretati. I tako je sva prepuna boli svoje susjede neprestano uznemirivala svojim zapomaganjem. Kad su dvojica braće prolazila pokraj njezine kuće, na molbu jednog svećenika uniđoše k bijednici. Priznala je da je propustila izvršiti zavjet. Kad je od njih primila blagoslov, istog je časa ustala zdrava i po kazni je postala pametnija. Bez oklijevanja je ispunila što je zavjetovala.

173. Bartol iz grada Narni zaspao je u sjeni nekog drveta. Đavolskim zahvatom mu je teško ozlijeđena noga iznad i ispod koljena. Budući da je bio veoma siromašan, nije znao na koju stranu da se okrene. No, ljubitelj siromaha, Kristov stjegonoša Franjo, u snu mu se na jednome mjestu ukazao i zapovjedio da ode na neko mjesto. I kad se on onamo vukao, zastranio je s pravoga puta i začuo glas koji mu je govorio: "Mir tebi! Ja sam onaj komu si se zavjetovao." Kad ga je doveo na ono mjesto, kako mu se činilo, jednu mu je ruku stavio na bedro, a drugu na potoljenicu i tako mu je ozdravio osušeno udo. Ovaj tada već bijaše u podmaklim godinama, a šest je godina bio tako uzet.

174. Izveo je mnoge slične znakove svoga čudotvorstva dok je još živio u tijelu. - Kad je tako jednom zgodom prolazio biskupijom Rieti, došao je u neko selo. Tu mu je jedna žena sva zaplakana u naručju donijela svog osmogodišnjeg sina i postavila ga preda nj. Dječak je već četiri godine bio tako strašno naduven da nikako nije mogao vidjeti svoja bedra. Svetac ga je samilosno primio i na trbuh mu je stavio svoje svete ruke. Na njegov se dodir ona naduvenost splasnula. Odmah je ozdravio i zajedno s radosnom mjakom mnogo zahvaljivao Bogu i njegovu svecu

175. U gradu Toscanella neki je vitez blaženog Franju primio kao gosta. Njegov je sin jedinac bio hrom i u cijelom tijelu nemoćan. Premda je već prestao sisati, ipak je još ležao u kolijevci. Vitez se ponizno bacio pred noge blaženoga čovjeka i plačući od njega tražio zdravlje svom sinu. Kad je ovaj spoznao da nije vrijedan tolike milosti i počeo vikati, napokon je Franjo bio svladan upornošću njegovih molba. Pošto se pomolio, dječaka je znamenovao znakom križa i blagoslovio. I ovaj je odmah naočigled svijuju i svima na radost ustao zdrav te je tamo-amo hodao, kako je htio.

176. Nekom drugom zgodom je došao u grad Narni. Neki građanin toga grada imenom Petar bijaše uzet te je ležao u krevetu. Kad je dočuo da je svetac Božji došao u Narni, zamolio je gradskog biskupa da se udostoji poslati mu slugu Boga Svevišnjega da ga izliječi. Ovom su svi udovi tako otkazali službu da je samo donekle mogao micati jezikom i okretati oči. Kad mu je blaženi Franjo pristupio, od glave do nogu je povrh njega načinio znak križa. Tako je bolest odagnao i povratio mu prijašnje zdravlje.

177. U gradu Gubbio bijaše jedna žena koja je imala obje ruke sakate te nije mogla ništa raditi. Kad je saznala da je čovjek Božji došao u grad, jecajući i jadikujući odmah požuri k njemu. Žalosna lica mu je pokazala svoje sakate ruke. Ganut samilošću prema njoj, dotaknuo joj je ruke i tako je izliječio. A žena, čim se povratila kući, odmah je radosna vlastitim rukama načinila kolač od sira i dala ga svetom čovjeku. On je od toga malo uzeo, iz duboka poštovanja prema ženi. Naredio je da ostalo pojede zajedno sa svojom obitelji.

178. Jednom je zgodom kao gost došao u grad Orte. Neki je dječak imenom Jakob već dugo ležao sav skvrčen. Taj je zajedno sa svojim roditeljima od njega zatražio da ga ozdravi. Od dugotrajna bolovanja glava mu je bila priljubljena uz koljena, a neke kosti su mu bile slomljene. Kad je primio znak blagoslova od svetog Franje, odmah se počeo uspravljati. Potpuno se uspravio i bio posve zdrav.

179. Neki je drugi građanin istoga grada među plemićima imao oteklinu poput velikog hljeba. Kad ga je sveti Franjo blagoslovio, tako je od toga odmah bio oslobođen da nije ostalo nikakva traga.

180. U bolnici mjesta Citta di Castello je svima poznati mladić sedam godina boravio kao teško osakaćen. Po tlu je puzao poput životinje. Za njega se svetom Franji često molila njegova majka da bi sinu koji je puzao povratio hod. Kad je svetac primio učinjeni zavjet i uslišao vapaje majke koja je molila, sin je odmah bio oslobođen od neprirodnih spona i povraćeno mu je negdašnje slobodno kretanje.

181. U Rimu i okolici bijaše među pobožnim ženama poznata Prakseda,⁴³ koja se iz ljubavi prema svom vječnom Zaručniku od najranije mladosti povukla u tjesnu ćeliju i u njoj skrovito proživjela četrdeset godina. Kod svetog je Franje uživala posebnu milost povjerljive odanosti. U čemu nije nijednoj drugoj ženi izišao u susret, nju je primio u poslušnost. Iz posebna poštovanja dao joj je redovničko odijelo, tuniku, naime, i pas. Kad je ona jednog dana poradi potrebnih joj stvari izišla na doksat svoje ćelijice, obuzela ju je omaglica i nezgodno je pala na zemlju. Tako je slomila nogu iznad i ispod koljena, a osim toga je iščašila i kuk. Budući da Kristova djevica kroz mnogo minulih godina nije poznavala nikoga po licu i imala je čvrstu odluku da to i nadalje obdržava, kao trupac je ležala na zemlji i nije htjela ničije utjehe. Zato nije znala na koga da se obrati. Na zapovijed jednoga kardinala i po savjetu redovnika nukali su je da otvori svoj zatvor da bi je njegovala i tješila kakva pobožna žena; da bi se očuvala od smrtno opasnosti koja bi mogla nastupiti zbog zanemarenja i nedostatka njege. Ona je odlučno odbila da to učini. Odupirala se na

onaj način kako joj je to bilo moguće, kako se ne bi dogodilo da i u maloj mjeri povrijedi svoj zavjet. Zato se ponizno bacila pred noge Božjeg milosrđa i, kad se smračilo, blaženom se ocu Franji izjadala pobožnim jadikovkama: "Presveti moj oče, koji posvuda dobrostivo izilaziš ususret potrebama tolikih koje za života nisi ni poznavao, zašto ne pomogneš meni najbjednijoj, koja sam tvoju slatku naklonost u svakom pogledu uživala dok si još bio živ? Treba, naime, blaženi oče, kako vidiš: ili promijeniti odluku ili podleći smrti." I dok je ove riječi iznosila srcem i ustima i dok je svoje stanje, vrijedno samilosti, još brojnijim uzdasima iznosila, najednom ju je svladao san i pala je u zanos. I gle, preblaženi otac, zaodjeven bijelom odjećom slave, sišao je u tamnu izbicu i počeo joj govoriti umiljate riječi: "Ustani, blagoslovljena kćeri, ustani, ne boj se! Primi znak potpuna ozdravljenja i svoju odluku nepovredivo čuvaj!" Prihvatio ju je za ruku i podigao je, a zatim nestao. A ona se tamo-amo okretala po svojoj ćelijici i nije znala što se posredovanjem sluge Božjega s njom dogodilo. Mislila je da ima viđenje. Napokon je došla k prozoru i dala uobičajeni znak. Nato joj se vrlo brzo odazvao neki monah i s nevjerojatnim divljenjem joj je rekao: "Što se, majko, dogodilo te si mogla ustati?" A ona je držala da još spava i mislila da to nije on. Zatražila je da zapali svjetlo. Kad je već svjetlo bilo doneseno, došla je k sebi. Nije osjećala nikakva bola. Redom je ispričovijedala sve što se dogodilo.

18. poglavlje

Različita čudesa

182. U biskupiji Sabina⁴⁴ živjela je neka starica osamdesetih godina. Imala je dvije kćeri. Sina je jedne od njih, koja je umrla, dala drugoj da ga othrani. A kad je ova sa svojim mužem zanjela, ponestalo joj je u grudima mlijeka. Nije se našla nijedna žena koja bi ovako osiromašenu djetetu pritekla u pomoć. Nije bilo nijedne žene koja bi djetetu pružila mlijeka. Žalostila se starica i jadikovala zbog unučića. Bila je nesretna što je krajnje siromašna te nije znala kamo da se okrene. Dijete je slabilo i venulo, a s njim je zajedno zbog suosjećanja umirala i baka. Starica je obilazila sela i kuće i nitko nije bio pošteđen od njezinih zapomaganja. Jedne noći, da utiša cviljenje, stavila je svoju usahlu dojku djetetu u usta. Oblivena suzama tražila je od svetoga Franje pomoć i savjet. Najednom se tu nađe ljubitelj djetinje nedužnosti koji se sebi svojstvenom samilošću smilovao bijednima rekavši: "Ja sam, ženo, Franjo koga si uz tolike suze zazivala. Stavi dojku u usta djetetu, jer će ti Gospodin dati obilje mlijeka. Baka ispuni svečev nalog i najednom osamdesetgodišnje grudi provreše obiljem mlijeka. To se razglasilo posvuda. Jer su se oči uvjerile, svi su bili zadivljeni što pognuta starost buja mladenačkom toplinom. Sletješe se vrlo mnogi da vide. Među njima se našao i grof one pokrajine. Što glasinama nije vjerovao - to je morao iskusiti. Dok je on uz staricu stajao i te stvari ispitivao, povorana ga je starica mlazom mlijeka iz dojke poprskala i takvim škropljenjem od sebe otjerala. Zato su svi blagoslivljali Gospodina koji jedini čini velika čudesa, a njegovu su sluzi Franji iskazivali gorljivu službu. Od čudesne je hrane dijete brzo raslo i u kratkom vremenu premašilo uzrast svoje dobi.

183. Neki je čovjek imenom Martin daleko od svoga mjesta otjerao goveda na pašu. Jedna je krava nesretnim padom tako slomila nogu da Martin uopće nije ni pomišljao na kakav lijek. Dok je smišljao kako da kravu zakolje i oguli, a nije imao nikakva oruđa za to, ode kući. Blaženom je Franji prepustio brigu za kravu da je prije njegova povratka ne bi rastrgali vuci. U rano jutro povratio se s mesarom kravi koju je

ostavio u šumi. No, govedo je zatekao kako pase. Onu slomljenu nogu nije nikako razlikovao od one druge. Zahvalio je dobrom pastiru koji se pomno pobrinuo i darovao kravi ozdravljenje.

184. Neki drugi čovjek iz Amiterna kojem je bilo ukradeno kljuse i tri godine bilo izgubljeno, upravio je svoje jadikovke blaženom Franji i preda nj se bacio s poniznom molbom. Kad se jedne noći prepustio snu, čuo je glas koji mu je rekao: "Ustani, idi u Spoleto pa ćeš odande dovesti svoje kljuse." Od toga se glasa probudio i začudio se te ponovno zaspao. A kad je opet bio pozvan i ponovno imao slično viđenje, okrenuo se i upitao tko je taj. I čuo je: "Ja sam onaj Franjo kojega si zazivao!" Ovaj se pobojavao da nije možda to sve neka utvara pa je zato odgodio da ispuni nalog. Ali kad je već i treći puta bio pozvan, pobožno je poslušao poticaj. Otišao je u Spoleto i, našavši kljuse zdravo, rado mu je predano te se povratio kući. Tu je stvar svuda i svima pripovijedao i zauvijek je postao slugom svetoga Franje.

185. Neki je čovjek iz grada Antrudoco kupio vrlo lijepu posudu i dao je svojoj ženi da je brižno čuva. Jednog je dana sluškinja uzela tu posudu i stavila u nju rublje da ga u lukšiji opere. No, posuda se kako od žestine sunca tako od topline lukšije na sve strane tako raspucala da više nije bila prikladna ni za kakvu upotrebu. Sluškinja je sva prestrašena posudu odnijela svojoj gospodarici. Više je suzama negoli riječima pokazala što se dogodilo. Ni gospodarica nije ništa manje bila uplašena. Bojala se muževa bijesa i očekivala je neizbježne batine. Posudu je, međutim, brižljivo sakrila i zazvala zasluge svetog Franje i zamolila milost. Po svečevu zagovoru su se komadi i dijelovi međusobno sjedinili i raspucana posuda se na pukotinama ponovno spojila. Radovale su se i susjede koje su prije toga suosjećale s preplašenom. Žena je prva priopćila mužu čudesni događaj.

186. Nekom se čovjeku u Monte dell' Olmo u Markiji slomio raonik, kad ga je jednoga dana stavljao na plug. Čovjek se rastužio i zato što mu se slomio raonik, ali je plakao i zato što mu je propala dnevna zarada pa je rekao: "O, blaženi Franjo, pomози mi, jer se pouzdajem u tvoje milosrđe! Svake godine ću tvojoj braći dati mjericu pšenice i bit ću im na službu, ako sada doživim tvoju naklonost, koju bezbrojni doživljavaju." Kad je dovršio molitvu, željezo se sastavilo i nije ostao nikakav trag od loma.

187. neki klerik iz mjesta Vicalvi po imenu Matej, pošto je ispio smrtonosan otrov, teško je i očito obolio te nije mogao ni govoriti, samo je očekivao smrt. Jedan ga je svećenik potaknuo da se ispovjedi, ali iz njega nije mogao izvući ni jedne riječi. On je međutim u svom srcu ponizno molio Krista da ga po zaslugama blaženog Franje ozdravi. I odmah je, kad je uz plač izustio ime blaženog Franje, pred nazočnim svjedocima iz sebe izbacio otrov.

188. Gospodin Transumundo Anibaldi, rimski konzul, kad je je službovao u Sieni, u Toskani, imao je kod sebe nekog Nikolu, koji mu bijaše veoma drag i vrlo prikladan za obiteljsku službu. Na njegovu se podbratku nenadano pojavila smrtonosna bolest. Liječnici su pretkazivali da mu je blizu smrt. Kad je malo zaspao, ukazala mu se Djeвица, Kristova Majka, i potakla ga da se zavjetuje blaženom Franji i da bez odgađanja posjeti njegovo svetište. Kad je ujutro ustao i svom gospodaru ispriopovijedao viđenje, gospodar se divio, a on se brzo dao na put da stvar iskuša. Kad je, dakle, s njim došao u Asiz, odmah je pred grobom svetog Franje dobio zdrava prijatelja. - Na čudesan mu je način vraćeno zdravlje, ali je još čudnije to što se Djeвица udostojala sniziti do bolesna čovjeka i tako uzvisila našega sveca.

189. Ovaj je svetac znao priteći u pomoć svima koji ga zazivaju, i ne omalovažava nikakve ljudske potrebe. - U Saguntu u Španjolskoj neki je čovjek u vrtu imao trešnju koja je svake godine obilno rodila i vlasniku donosila velik dobitak. Najednom se voćka osušila i u korijenu usahnula. Kad ju je gospodar htio odsjeći da ne zauzima više zemlju, potaknuo ga je susjed da je povjeri blaženom Franji. On je na to pristao. Tako je stablo na čudesan način protiv svake nade u svoje vrijeme prolitalo procvalo i kao obično donijelo plod. Zato je zbog toga čuda svake godine njegov plod slao braći.

190. Kad su kod mjesta Villasilos vinogradi stradavali od nekih crvića, nekog su dominikanca stanovnici pitali za savjet kako da se zaštite od ove pošasti. On ih je uputio da odaberu dva sveca pa da ždrijebom odluče koji će im biti zaštitnikom u otklanjanju pošasti. Odabraše svetog Franju i svetog Dominika. I kocka pade na svetog Franju. Kad su se ti ljudi stavili pod njegovu zaštitu, odmah je iščezla svaka pošast. Zbog toga su mu na poseban način iskazivali štovanje, a njegovu su Redu na različite načine iskazivali odanost. Zbog toga čuda s vinogradima svake su godine braći kao posebnu milostinju slali vina.

191. Neki je svećenik kod Palencije imao žitnicu. Na svećenikovu štetu je svake godine to spremište bilo prepuno žiška, naime crvića koji izjedaju pšenicu. I dok je svećenik žalostan zbog tolike štete, razmišljao o nekom sredstvu, blaženom je Franji povjerio žitnicu na čuvanje. Kad je to učinio, nakon kratka vremena opazio je sve crviće izvan žitnice na hrpi, mrtve. I više nije stradavao od ovakve pošasti. Svećenik je zbog tog uslišanja blaženom Franji postao odan i pokazao se zahvalnim. Iz ljubavi prema njemu je sirotinji godišnje davao pripomoć u pšenici.

192. U ono doba, kad je kraljevstvo Apulije opustošila odvratna pošast skakavaca, gospodar jednoga kaštela, koji se zove Pietramala, ponizno preporučio blaženom Franji svoju zemlju. Ona je po svečevim zaslugama od pogubne pošasti bila posve pošteđena dok je sve naokolo spomenuta pošast opustošila.

193. Neka je plemenita gospođa iz gradića Galeta među grudima imala gnojnu oteklinu. Zajedno je trpjela od zadaha i od bola. Nije našla nikakva ljekovita sredstva. Jednog je dana ušla u crkvu braće da se pomoli i ondje je spazila knjižicu koja je sadržavala životopis svetog Franje i njegova čudesa. Pažljivo je pregledala njezin sadržaj. Kad je bila poučena o istini, zalivena suzama uzela je knjižicu i raširila povrh bolesnog mjesta rekavši: "Sveti Franjo! Kao što je istinito ono što je napisano na ovim stranicama, tako daj da po tvojim zaslugama budem oslobođena od ove muke!" Tako je neko vrijeme plakala i dalje se predala svojoj pobožnosti. Uklonila je zavoj i tako je potpuno ozdravila da se ubuduće nije mogao opaziti trag nikakve rane.

194. Nešto se slično dogodilo u bizantskom carstvu. Jedan je otac za svoga sina, kojega je mučila užasna gnojna oteklinu, pobožnim molitvama pokušao svetom Franji i rekao: "Ako su, sveće Božji, istinita čudesa o kojima se pripovijeda po cijelome svijetu, daj da iskusim na ovome svom sinu Bogu na čast tvoju blagu dobrotivost." Najednom je, pošto je raskinuo povoj, pred očima svijetu iz rane provalio gnoj, a dječakovo je tijelo postalo tako zdravo da od prijašnje bolesti nie ostalo nikakva traga.

195. Dok je blaženi Franjo još živio u tijelu, neki je čovjek bio mučen teškom padavicom. Ona ga je često tako bacala na zemlju te su mu se svi udovi vrtjeli kao u nekom krugu. Gdjekada bi se sav protekao i ukočio, savinutim nogama sve do glave odskočio bi u vis do visine ljudskoga stasa i odmah bi zatim pao na zemlju. Pjenio bi se i valjao. Njegova je patnja svetog oca silno ganula. Pošto se nad njim pomolio, znakom križa ga je tako ozdravio da ubuduće nije podnosio strahote takve bolesti.

196. Nakon smrti blaženog oca neki je drugi brat na crijevima imao tako velik čir da je već izgubio nadu u ozdravljenje. Kad je od svoga ministra zatražio dopuštenje da posjeti počivalište blaženog Franje,⁴⁵ a ministar mu ga nije dao da mu se ne bi zbog naporna puovanja pogoršalo, brat se malo ražalostio. Jedne mu se noći ukazao blaženi Franjo i rekao mu: "Nemoj se, sine, ubuduće žalostiti, nego baci sa sebe kožuh u koji si obučen, s rane skini zavoj, opslužuj Pravilo i odmah ćeš ozdraviti." Kad je on sutra ujutro ustao, učinio je što mu je svetac naložio i odmah je zadobio zdravlje.

197. Jedan je čovjek bio teško ranjen željeznom strelicom u glavu. Nikakva mu liječnička pomoć nije pomogla, jer mu je strelica ušla kroz očnu šupljinu i ostala zabijena u glavi. On se pobožno zavjetovao blaženom Franji. Kad je malo otpočnuo i zaspao, u snu je čuo blaženoga Franju kako mu govori da strelicu dade izvući kroz stražnji dio glave. I tako je, kao što je čuo u snu, slijedećega dana učinio, i bez velike teškoće bi oslobođen.

19. poglavlje

Svršetak čudesa blaženog Franje

198. Budući da neizmijerna ljubav Krista Gospodina ono potvrđuje što je o njegovu svecu a našem ocu napisano, s pravom se čini besmislenim podvrgavati ljudskom sudu, što je priznato božanskim čudom. Ja, sin spomenutog oca, smjerno i ponizno molim sve da to dolično prime i s poštovanjem poslušaju. Neka ne omalovaže nevještinu izvjestitelja, nego neka promatraju vjernost, nastojanje i napor. Nije nam moguće svaki dan nešto novo skovati, uglato načiniti okruglim. Nije moguće prilagoditi svim vremenima i mnogim promjenjivim željama što smo u određenom vremenu čuli. Na pisanje ovoga se nismo dali zbog grešne taštine, niti smo dopustili da se nagonom samovolje izgubimo u tolikoj raznolikosti gradiva. Ovo je iz nas istisnula upornost braće. Ona su nas molila, a naredila nam je vlast naših poglavara da to izvršimo. Nagradu očekujemo od Krista Gospodina, a za vas, braćo i oci, molimo milost i ljubav. Tako neka bude! Amen.

Na kraju knjige neka je hvala i slava Kristu!

Bilješke

1. Ova aluzija nije posve jasna. Nije jasno da li se odnosi na Red male braće i Red propovjednika (dominikanski) ili se odnosi na Red male braće i klarise.
2. Pisac misli na prve mučenike Franjevačkog reda, sv. Berarda i drugove, koji su podnijeli mučeništvo u Maroku 1220. - Sv. Danijel je sa šest drugova podnio mučeništvo 1227. isto tako u Maroku. Zatim dolazi brat Elekt o kojem se govori u Drugom životopisu, 158. pogl.
3. Sv. Antun Padovanski proglašen svetim 30. svibnja 1232; sv. Elizabeta Ugarska, članica Trećeg reda, proglašena svetom 27. svibnja 1235.
4. Što slijedi, doslovno je uzeto iz Prvog životopisa (94-95), a neke pojedinosti iz Životopisa Julijana iz Speyera.
5. Što slijedi, doslovno se nalazi u II životopisu, 166.
6. II životopis, 46.
7. Što slijedi, gotovo je doslovno uzeto iz II životopisa, 167.
8. Gotovo doslovno iz II životopisa, 168.
9. Iz II životopisa, 170
10. Što slijedi, doslovno uzeto iz II životopisa, 171.
11. Franjo ju je nazvao "bratom Jakobom" iz dva razloga: što se odlučno pod njegovim vodstvom dala na provođenje dubljeg duhovnoga života i što je posjedovala mušku odvažnost, a i zato što je Redu bila neobično privržena i na najrazličitije načine ga u njegovim prvim počecima potpomagala. - Ona je bila žena već onda pokojnoga Gracijana Frangipani. Nakon smrti sv. Franje je živjela u Asizu i ondje umrla 1239. Pokopana je u kripti crkve S. Francesco blizu svečeva groba.
12. Taj se jastučić sačuvao do danas i nalazi se u crkvi S. Francesco u Cortoni što ju je sagradio brat Ilija.
13. Tj. sa znakovima rana.
14. To je bio najstariji sin gospođe Jakobe.
15. Grgur IX u buli "Mirificans" od 16. svibnja 1230.
16. Ovo selo Celano se nalazi u južnoj Italiji te nije identično s gradićem Celanom, pišćevim rodnim mjestom.
17. Lentina se nalazi u pokrajini Siracusa na Siciliji.
18. Taj se gradić nalazi na Jadranskom moru, sjeverno od Monte Gargano.
19. Salerno je u srednjem vijeku bio vrlo glasovito središte medicinske znanosti.
20. Što slijedi, doslovno se nalazi u I životopisu, 140.
21. Isto.
22. Iz životopisa, 141.
23. Nešto opširnije iz I životopisa, 142.
24. Iz životopisa, 141.
25. Isto.
26. Isto.
27. U Apuliji.
28. Tj. "savršeni" (lat. perfectus) možda je bio krivovjerac katar.
29. Grad na Jadranskom moru.
- 29a. Unca = rimska mala jedinica za težinu.
30. Doslovno iz I životopisa, 136.
31. Gotovo doslovno iz I životopisa, 136.
32. Doslovno iz I životopisa, 136.

33. Isto.
34. Gotovo doslovno iz I životopisa, 149.
35. Na Siciliji u pokrajini Cataniji.
36. Iz I životopisa, 147.
37. Gotovo doslovno iz I životopisa, 129.
38. I životopis, 130.
39. Isto, 131.
40. Isto, 132.
41. Isto, 153.
42. Isto, 134.
43. Prakseda nije bila redovnica prema našem današnjem shvaćanju, nego je bila tzv. rekuza ili inkluza. Takve su, a bilo je takvih i muškaraca, privremeno ili doživotno provodile život molitve, razmatranja i trapnje u malenim ćelijama, koje su trajno bile zaključane ili čak zazidane. Bilo je takvih sve do vremena renesanse.
44. To je jedna od sedam tzv. suburbikarnih ili pregradskih rimskih biskupija.
45. To je crkva S. Giorgio u Asizu, gdje je najprije bilo sahranjeno tijelo sv. Franje.